

KIR. KÖZJEGYZŐK
KÖZLÖNYE

FOLYÓIRAT A PERENKIVÜLI TÖRVÉNYKEZÉS
ÉS A KÖZJEGYZŐI GYAKORLAT SZÁMÁRA.

Felelős szerkesztő:
FEKETE LÁSZLÓ DR.
budapesti kir. közjegyző.

KIADJA
A MAGYARORSZÁGI KIR. KÖZJEGYZŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE.

Megjelenik havonként egyszer
(július és augusztus hónapok kivételével).

BUDAPEST, 1927.
Föld-irodalmi és nyomdavállalat II., Margit-körút 7. Telefon: T. 273—95.

TARTALOM.

A debreceni vándorgyűlés.

Kovaliczky Elek dr., sátoraljaújhelyi kir. közjegyző : A közjegyzői okiratok végrehajthatósága.

Szemerjay-Petrán Tibor dr., budapesti kir. közjegyző : A közjegyző szerepe az örökösödési eljárásban.

Kubinyi Elek dr., németújvári kir. közjegyző : Reformok az osztórák közjegyzőségeiben.

Urbán Zoltán dr., okl. ügyvéd fővárosi árvaszéki ülnök : A királyi közjegyző ügygondnok-rendelési joga.

Teőke Béla dr. : Megjegyzések a hagyatéki működési körök megállapításához.

Közlemények.

Judicatura.

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli főrvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

Felelős szerkesztő:

FEKETE LÁSZLÓ DR.

budapesti kir. közjegyző.

Szerkesztőség és kiadóhivatal : Budapest, II., Margit-körút 5/a. Tel. T. 123—58.

A debreceni vándorgyűlés.

A Magyarországi Királyi Közjegyzők Országos Egyesülete első vándorgyűlését Pünkösdi ünnepén Debrecenben megtartotta.

Régóta élt bennünk a vágy, hogy egymás megismerése és ezáltal a kartársi szellem fejlesztése érdekében, valamint a bennünket érintő kérdések megbeszélése, az eszmék tisztázása s lehetőleg egyöntetű állásfoglalások elérése céljából időnkint jöjjünk össze. Dicséret és elismerés illeti azokat a kartársakat, kik az ily összejöveteleknek mindnyájunk lelkében élő gondolatát konkretizálva kifejezésre juttatták, kik a gondolat megvalósítását kezükbe vették s annak érdekében fáradhatatlan tevékenységgel működtek közre.

Az a meggyőződésünk, hogy a vándorgyűlést ezután már nem kell különösebben propagálni. — Legjobb propagandaeszköze annak a lezajlott első vándorgyűlés. Mindazok kik ezen résztvettek, teljes mértékben beigazolva látták azt, hogy az ily gyűlések minden tekintetben mennyire üdvösek s kari szempontokból mily jelentőségteljesek.

Az a hitünk és óhajunk, hogy a legközelebbi ily gyűlésen — legyen az Szegeden vagy Pécsen vagy, amint ennek gondolata szintén felvetődött, a kies Balaton partján — nemcsak viszont fogjuk látni teljes számban ezen az első gyűlésen résztvett kartársainkat, immár kedves jó barátainkat s azok családtagjait, hanem ott lesznek mindazok is, kik most ezen a gyűlésen meg nem jelenhettek.

A vándorgyűlés tárgysorozatának, a debreceni napok programjának összeállítását, a résztvevők elhelyezését stb. Rónay Károly dr. Egyesületünk érdemes elnöke, Galánffy János dr. a debreceni kamara elnöke és Tóth Endre dr. a debreceni kamara titkára vették kezükbe s az e körüli teendőket fáradságot nem ismerve, oly szeretettel és lekiismeretességgel végezték, hogy mindannyiunk legteljesebb elismerését s háláját méltán kiérdemelték. Az utolsó teendők megbeszélésére Rónay Károly dr. már június hó 4-én szombaton Debrecenbe érkezett s debreceni lelkes munkatársaival mindjárt érintkezésbe lépett.

A gyűlésre érkező családtagok fogadására felkért Galánffy Jánosné Öméltósága kíséretében Tóth Endre dr. kamarai titkár s valamennyi debreceni helyettes-kartárs kivonult a vasuti állomásra a Budapest felől délután 6 órakor érkező vonathoz. A helyettesek végig állották a perront ismertetőül kezükben tartván Közlönyünket, úgy, hogy a vonatból leszállók nyomban reátaláltak a kartársakra. Kedves meglepetés fogadta az érkező hölgyeket, a debreceni kamara figyelméből első üdvözlésül egy-egy pompás virágcsokor. A részünkre fenntartott váróteremben gyülekezvén egy csoportban, külön villamoson szállásunkra mentünk, az „Arany Bika“ szállóba, hol mindenkit előre bejelentett kívánsága szerint kijelölt szobájába vezet egyik debreceni helyettes-kartársunk.

Simán a legkisebb zavar nélkül megy minden, mint a parancsolat; mindenben megnyilatkozik a szeretet, mellyel debreceni kartársaink fogadásunkra készültek.

Az „Arany Bika“ kedvesen lepott meg bennünket; néhányan némi szorongással gondoltak a régi debreceni Bikára s ahelyett egy teljesen modern minden kényelmet nyújtó szállóban találták magukat.

Ezután a szálló étterem terraszán gyűltünk össze, mely program szerint a mai ismerkedési est színhelye.

Hamarosan ez lesz az egész étterem legmozgalmasabb része. Rég nem látott barátok örvendenek egymás látásán, Madarász István s Galánffy János meghatottan ölelkeznek össze, a gyűlésre eljött hölgyek — élükön Galánffy Jánosné Öméltóságával, aki valóságos lelke az ismerkedési estnek, — mint valami nagy családnak szétosztan élő s nagy ünnepükre összesereglett tagjai.

Csak fokozódik a jó hangulat, mikor a debreceni helyetteseknek, ezeknek a fáradhatatlanul figyelmes és előzékeny, kedves jó fiuknak

kalauzolása mellett megérkeznek a tizórai gyorsvonattal jövők. Egyszeriben szűk lesz a fenntartott nagy asztal pótasztalokról kell gondoskodni s a nagy éttermi terras egy egész oldalát teljesen betöltve kartársaink rég nem látott nagy együttesében gyönyörködhettünk.

A legjobb hangulatban a késő esti órákban oszlunk szét s nyugalomra térünk.

Pünkösdi vasárnapján — miután a másfelekezetbeliek saját istentiszteletükön részt vettek — a „kálvinista Rómának“ kijáró tiszteletből valamennyi résztvevő, valláskülömbőség nélkül testületileg a történelmi Nagytemplomban vonult a híres Rákóczi-harang zugó hangjai mellett. A templomban Révész Imre dr. debreceni református lelkész, — Révész Imrének, a híres debreceni prédikátornak unokája mondott valóban nem mindennapi, mély gondolatokban gazdag s mindannyiunkban mély hatást keltő prédikációt és imát. Imájába beleszötte működésünk igaz méltatását is s buzgón kérte Isten áldását Karunkra.

Istentisztelet után a Debrecen szabad királyi város által rendelkezésünkre bocsátott városházi „kis tanácsterem“-ben kezdetét vette a tanácskozás. A tanácsteremnek ugyan csak a neve „kicsi“ valójában azonban tágas pompás terem, mégis szinte kicsinek bizonyult, oly szép számban gyűltünk össze.

Előljáróban Galánffy János dr. debreceni kamarai elnök, az igazi magyar úr magyaros szívélyességével köszöntötte a vendégeket. Magyar hazafiúi érzéstől izzó pompás beszédében reámutatott arra, hogy már régebben is a székesfővárost az ország agyának, Debrecen pedig az ország szívének nevezték; Debrecenben ma is élnek azok az érzések, melyek e névre méltóvá tették, mert ebben a városban él a nemzeti öntudat és a kultúra iránti fogékonyság. Ennek a két érzésnek kell eltöltenie a mi tanácskozásunkat is, — mondotta. Kiemelte, hogy a nemzeti joghoz, mint a nemzeti géniusz egyik legszebb megnyilatkozásához ragaszkodnunk kell, a közjegyzői intézményt pedig minden erőnkkel fejlesztenünk kell önállóság és a függetlenség felé.

Mint magyar hazafi s úgy is mint jogász a szégyenletes trianoni béke-diktató évfordulója napján mély hatást keltő szavakkal tiltakozván a „béke“ ellen — felszólításra a résztvevők felállva, megilletődötten mondták el a Magyar Hiszekegyet.

Rónay Károly dr. budapesti kir. közjegyző az elnöki széket elfoglalván indítványára a vándorgyűlés táviratilag fejezte ki hódolatát a Kormányzó Úr Öföméltósága iránt s ugyancsak táviratilag üdvözölte a magyar királyi Igazságügyminisztert. Jelentette ezután az elnök azok üdvözlését akik — mint mindannyiunk őszinte sajnálatára Janits Imre dr. a budapesti Kamara elnöke — akadályozva voltak a megjelenésben.

Áttérve a napirendre Madarász István dr. pécsi kir. közjegyző — azóta a Kar törvényhozásbeli képviselője — közvetlen modorban részletes előadást tartott a közel jövőben életbelépő örökösödési eljárási novella végrehajtási rendeletére vonatkozólag a kornak illetékes helyen előterjesztett kívánalmairól.*

Ezután a tárgysorozaton kívül, de a résztvevők érdeklődése mellett Körössy Bertalan dr. foglalkozott ugyanezzel a témával különösen a végrehajtási rendeletnek az örökösödési bizonyítványra vonatkozó részét illetőleg.

Programm szerint Horthy István dr. nyiregyházi kir. közjegyző, tartott ezután rendkívül figyelemre méltó új gondolatokban gazdag s méltán feltűnést keltő előadást a közjegyzői intézmény fejlesztéséről.**

Az idő előrehaladottsága miatt ezután az elnök a gyűlést félbeszakítván annak folytatását másnapra tűzte ki. Ezt megelőzőleg Jedlicska Béla dr. a szegedi kamara elnöke előterjesztette a szegedi kamara meghívását, hogy a következő vándorgyűlést Szegeden tartsuk meg. Ez indítvány felett az Egyesület központi választmánya fog dönteni.

Déli egy óra már elmúlt, mikor a gyűlés berekesztése után hozzájuthattunk a debreceni református kollegium anyakönyvtárának programszerű megtekintéséhez. Itt Varga Zsigmond dr. egyetemi professor könyvtárigazgató fogad bennünket lekötelező szívélyességgel s alig mentjük ki késésünket, már hozzáfog kedves, közvetlen magyarázat mellett a könyvtár kincseinek szemléltetéséhez.

A két óriási termet s több szobát elfoglaló könyvtár helyiségeiben mintegy 40,000 kötet könyv van, úgy hogy ez a könyvtár

*Mindnyájunkat őszinte hála kötelez az a munkálkodás, mellyel előadó, valamint Lázár Ferenc dr. közjegyző, felsőházi tag s Körössy Bertalan közjegyző fáradságot nem ismerve e tekintetben kifejtettek.

**Erre, valamint a gyűlés folyamán tartott többi nagyértékű előadásra lapunk hasábjain visszatérünk.

gazdagság tekintetében a második helyet foglalja el az országban s csak az Akadémia könyvtára előzi meg. Egymásután kerülnek elő a könyvtár nagyértékű kincsei, melyekről legtöbbünk eddig nem is tudott s valóban igaza volt a kalauzoló egyetemi professornak, hogy a mi értékeinket a külföldieknek kell felfedezni. Sorra bámuljuk a ritka és művészi kötésű könyvrégiségeket, a Károli Gáspár féle, Vizsolyban készült első magyar nyomtatott Bibliát, az első magyar földgömböt (debreceni rézmetsző diákok munkája a XVIII. század elejéről), Csokonai Vitéz Mihály összes munkáit eredeti kéziratban, a költő páratlan tökéletességű márvány mellsobrát, codexeket, pergameneket, incunabulumokat, régi, a XIII. sőt a XII. századból származó eredeti okmányokat.

A legszebb benyomások hangulatában gyűltünk össze a Bika éttermében közös ebédre, ahonnan 4 óra tájban külön villamos kocsikon a debreceni Tisza István Tudomány-Egyetem klinikai épületeinek megtekintésére mentünk.

A klinikai felvételi épület s az előtte álló, 1926 októberében leleplezett Tisza-szobor előtt — melynek látása könnyet fakasztott szemünkben — kedves emlékül lefényképeztek bennünket.

A nyolcvan katasztrális holdon, ősi tölgyerdőbe beépítve lévő klinikai telepet, mely Európa legmodernebb ily intézménye csodálkozással szemléltük valamennyien. A nagyterület végigtekintésével iárá fáradtság, a forrón sütő nyári nap sem akadályoz bennünket követjük vezetőnket, épületről-épületre, bejárjuk az összes osztályokat, a szemklinikán maga a professor: Kreiker Aladár dr. fogad és vezet bennünket, — sorra kerülnek a konyhák, a gépház, lemegyünk még az egész telepet behálózó s a telepen-belüli szállításokat szolgáló földalatti folyosókba is.

Csak a debreceni Gazdasági Akadémia pallagi állomására tudulásra készen váró külön villamos kocsijaink sürgető csöngésére tudtunk megválni a teleptől s távozóban is azzal a büszke gondolattal tekintettünk vissza, hogy még a mai elesettségünkben megcsonkítottságunkban is ily intézmény létrehozására képesek vagyunk.

Villamosunk a háromezer katasztrális holdat tevő Nagyerdőn haladt keresztül s jól esik mindnyájunknak a nagy hőség után a hús erdei utazás.

Künn a Gazdasági Akadémia pallagi telepén maga az Akadémia igazgatója: Vargha Kálmán dr. felsőházi tag is vezetőnkül hozzánk

csatlakozik, az idő rövidsége miatt azonban — sajnos csak az Akadémia állattenyésztését, dohányművelését tekinthetjük meg, — az Akadémia hatszáz kataszteri holdat tevő mintagazdaságának s az ott lévő kísérleti telepeknek megtekintésére azonban nem vállalkozhattunk.

Közben az egész napi forróság után megeredt az eső s visszaindulásunkor $\frac{3}{4}$ nyolc órákor már javában zuhog az a tartós zápor, amely másnap — sajnos — a hortobágyi kirándulást is meg-hiusította.

Az egyre jobban szakadó esőben alig tudunk a nagyerdei Polgári Lövölde vendéglőjébe eljutni, a gépkocsijaikkal érkezett kartársak sietnek autóikkal segítségünkre, turnusokban szállítva át bennünket a villamostól a vendéglőbe.

A legvidámabb hangulatban töltöttük itt el az estét. A vacsora során felköszöntöket mondtak Galánffy János dr., Sümeghi László dr., Lázár Ferenc dr., Rusa Ernő dr., Kovách Elek dr., Jedlicska Béla dr., Pottyondy Béla dr., vitéz Tóth Aladár dr., Lipcsey Péter dr. kartársaink, országos elnökünkre, a kamarai elnökökre, Debrecen városára és a megjelent hölgyekre stb.

Cigányzene mellett kedélyes együttlétben gyorsan mulik az idő s hamar itt van az éjfél, mikor a reánk váró külön villamos kocsikba be kell szállnunk, hogy szállásunkra térjünk.

Szűnik az eső, nő a remény, hogy másnap talán mégis ki-mehetünk Hortobágyra s a párás levegő majd csodás délibábot varázsol elénk. A szállóban ki is adjuk a rendeletet, hogyha jó idő van, reggel fél hatkor költsenek bennünket fel.

Az időjárás — sajnos — mostoha volt hozzánk; reggel oly szakadó esőre ébredtünk, hogy a hortobágyi utra nem is gondolhattunk, sőt a felhőszakadásban még a szállótól pár lépésnyire lévő városházára sem tudtunk a gyűlés folytatására átmenni.

Igy a tanácskozást a szálló e célra rendelkezésünkre bocsátott éttermében tartottuk meg.

Elsőnek Tóth Endre dr. debreceni kir. közjegyző terjesztett elő a fegyelmi vétségek tárgyában benyújtott, szépen megalapozott határozati javaslatát, melyet a gyűlés egyhangulag elfogadott.

Ezután Velsz Elemér dr. bpesti kir. közjegyzőhelyettes, a tanácskozás jegyzője, felolvasta Teleszky Béla dr. kartársunknak a gyűlésre bejelentett, az egy székhelyen lévő több közjegyzőnek örökösödési ügyekben való működési körének megállapítására vonatkozó elő-

adását, melyet nevezett kartársunk betegsége miatt a megjelenésben gátolva lévén írásban küldött be.

Többek hozzászólása után ebben a nagy megfontolást igénylő kérdésben a gyűlés úgy határozott, hogy az egyes kamarákat kéri fel, hogy lehetőleg kamaraközi értekezleten egyöntetűen igyekezzenek a kérdést rendezni.

Ezután Mándi András dr. debreceni kir. közjegyzőhelyettes tartotta meg előadását a valódi helyetteseket az álhelyettesekkel szemben az utóbbi kinevezéseknél ért méltánytalanságok megszüntetéséről, melyet a gyűlés azzal tesz magáévá, hogy elhatározta: kéréssel fordul az Igazságügyminiszter Úrhoz, miszerint a jövőben betöltés alá kerülő közjegyzői állásoknál elsősorban a valódi helyettesek pályázatait vegye figyelembe.

A gyűlés tárgysorozata kimerülvén, Elnök a gyűlést hazafias szép beszéddel berekesztette, köszönetet mondva mindazoknak, kik a gyűlés sikerét fáradozásaikkal elősegítették.

Együtt megebédelvén a résztvevők bucsút vettek egymástól s felejthetetlenül kedves együttlét emlékével távoztak, külön-külön is köszönetet mondva a debreceni kartársaknak magyaros, szives vendégszeretetéért.

A vendégek közül Debrecenből utólsónak Rónay Károly dr. távozott, aki bámulatos frissességgel vezette végig a gyűlést.

A résztvevők névsora a következő:

Berzsenyi Lászlóné, Cholnoky Imréné, Galánffy Jánosné és leányai, Hódi Ilona, vitéz László Béláné, Puskás Béláné, Svastits Benőné, Szilágyi Elekné és Tóth Endréné.

Rónay Károly dr. budapesti királyi közjegyző, az egyesület elnöke, Galánffy János dr. debreceni kamara elnöke, Madarász István dr. a pécsi kamara elnöke, Pottyondy Béla dr. szombathelyi kamara elnöke, Lázár Ferenc budapesti kir. közjegyző, a felsőház tagja, Sümeghi László dr. budapesti közjegyző, az egyesület főtitkára, Lipcsey Péter dr. egri közjegyző, a budapesti kamara titkára, továbbá Bathó Kálmán dr. jászberényi, Berzsenyi László dr. keszthelyi, Békésy Jenő dr. hajduszoboszlói, Buday Gyula dr. nyirbátori, Cholnoky Imre dr. budapesti, Cseresznyés Jenő dr. zirczi, Csongvay Géza dr. tiszalöki, Elbel Tibor dr. karcagi, Pazonyi Elek Imre dr. sajószentpéteri, Ertsey Péter dr. derecskei, Fabinyi Leó dr. nagykáta, Fekete László dr. budapesti, Fodor Antal dr. budapesti, Füzeséry Dezső dr. hajdunánási, Szentpáli Gavallér

Aladár dr. törökszentmiklósi, Hanny Tódor dr. győri, Horthy István dr. nyiregyházai, Hedry Aladár dr. budapesti, Horváth Kálmán dr. székesfehérvári, Hódi Mózes dr. bácsalmási, Ikrich Arnold dr. szeghalmi, Jeszenszky Elek dr. orosházai, Joannovits Jenő dr. budapesti, Kaprinay Endre dr. mátészalkai, Kepes János dr. székesfehérvári, Kovaliczky Elek dr. sátoraljaújhelyi, Kovách Elek dr. nyiregyházai, Körössy Bertalan dr. budapesti, Králik Árpád dr. budapesti, Lénárt Dezső dr. soproni, Lintner Sándor dr. bebeceni, Májay Dezső dr. kaposvári, Mikó Kálmán dr. vámosmikolai, Miskolczy Pál dr. berettyóújfalui, Szotyori Nagy Sándor dr. kiskvárdai, Olchváry László dr. nagykállói, Ónody Kálmán dr. tiszafüredi, Örley Dénes dr. kisujszállási, Pekker Emil dr. bicskei, Puskás Béla dr. kiskunfélegyházai, Rusa Ernő dr. szigetvári, Sirchich György dr. szegedi, Svastits Benő battonyai, Schreiber Miklós dr. szolnoki, Szatmáry László dr. szolnoki, Szilágyi Elek dr. püspökladányi, Teller Antal dr. jászberényi, vitéz Tóth Aladár dr. gödöllői, Tóth Endre dr. debreceni és Zechmeister Alajos dr. kunszentmártoni királyi közjegyzők, továbbá Velsz Elemér dr. a Helyettesek Országos Egyesületének elnöke, budapesti, Hajdu Pál dr. mezőtúri, Gállfy Ferenc dr. bácsalmási, Imreh Dénes dr. debreceni, Mándi András dr. debreceni, Rónay Tibor dr. budapesti, Tápai Károly dr. debreceni és Tamásfalvy Thúry Géza dr. nyiregyházai királyi közjegyzőhelyettesek, Kovács Dénes és vitéz László Béla debreceni kir. közjegyző jelöltek.

A közjegyzői okiratok végrehajthatósága.

Irta: **Kovaliczky Elek** dr. sátoraljaújhelyi kir. közjegyző.

Amint a külföldi szaklapokban olvassuk, — Németországban és Ausztriában a végrehajtható közjegyzői okirat, — különösen a világháborút követő időkben olcsóságánál fogva s mert az előzetes pert feleslegessé teszi, — a személyi és ingó hitelnek különösen kedvelt okiratává vált ott, ahol a zugírászat, politikai agitációk vagy más mesterséges akadályok nincsenek, — a jogkereső közönség mindjobban megbecsüli azt, a közjegyzői okiratok száma évről évre emelkedik. Ezek főkontingense a végrehajtható közokiratokra.

esik és tulzás nélkül lehet állítani, hogy ma már a jelzáloghitel a végrehajtható közokiraton alapszik és a hitelélet évről évre nagyobb mérvben veszi igénybe a költséges pereket, sok időt és bosszúságot elkerülő ezt a jogi instrumentumot.

Minálunk a közjegyzői okirat bizonyító értékének az erről írott I. pontban s e lap hasábjain közölt cikkemben kifejtett teljes lerontása és a végrehajtható közjegyzői okirat érvényesítésének alább kifejtendő hiányai folytán oda jutottunk, ahol Ausztria annak idején volt az 1855. évi törvény meghozatala után!

A közhitelesség fogalmából és rendeltetéséből következik, hogy az illető közhitelességi tényező által kiadott tanúsítások — érvényesítés szempontjából a bírói ítélettel teljesen egy rangba helyeztessenek; ahol ez nincs meg, ott igazi közhitelesség sincs.

A magyar közjegyzői törvényben a közhitelesség elve nincs tisztán érvényre emelve. Bár a jogügylet érdemében bírói cognitio nincsen, — tehát ez a korlátozás a magyar közjegyzői jog szempontjából nem létezik, a formális bírói cognitio az 1874. évi XXXV. törvénycikk 111. §-ában elő van írva és ez a bírói felülvizsgálat az önállóságot alterálja és a közokiratoknál a végrehajtási parancsnak kiadását egészen más jellegű intézmény színében tünteti fel, mint a bírói ítéletnél; ez az előzetes bírói cognitio határozottan ártalmára van a közjegyzői függetlenségnek, alterálja magát a közhitelességi elvet, miért is kívánatos lenne, hogy a bajor törvény mintájára a végrehajtás ne bírói rendelkezés, hanem egyenesen a közjegyző végrehajtási záradéka alapján történjék.

Még nagyobb hibája a magyar törvénynek, hogy nemcsak előzetes bírói határozatot kíván, hanem korlátozza még a közhitelességet a kifogásolási jog által is: magát a közhitelességnek lényét támadják meg azok a kifogások, amelyek a jogügylet érdeméből vannak merítve. Ez a materiális kifogásolási jog az 1874. évi XXXV. törvénycikk 113. §-ának b) pontjában foglaltatik, amely a közhitelesség szempontjából egyenesen tarthatatlan, mivel a jogügylet érvénytelenségének elnevezése alatti kifogás oly általános, hogy ennek alapján tulajdonképpen mindenféle materiális kifogást meg lehet tenni. Elvileg megengedhetlen ez a kifogás azért, mert hiszen a közjegyzői törvénynek az okmányfelvételre vonatkozó összes intézkedései azon egyetlen célzattal és jelentőséggel bírnak, hogy „érvénytelen“ okmányok felvételét lehetetlenné tegyék. Ha ezek a szabályok lelkiismeretesen betartatnak, akkor érvénytelen

okmányok csak azon általános véletlen eshetőségek közé tartoznak, amelyekről semmi emberi dolog megóva nincs, sem a birói ítélet, sem a peregyesség. Az ilyen eset azok közé a kivételes lehetőségek közé tartozik, amelyet józan ész semmiféle szabályozás mérveül el nem fogadhat. Míg tehát a materiális kifogások az igazi közhitelességgel épenséggel meg nem férnek s ezért elvileg kizárandók, addig a közhitelességet feltételező kellékek hiányának címére alapított alaki kifogásolási jognak — épen a közhitelesség elvénél fogva, — feltétlen és legtágabb tér nyújtandó, mert ez a kifogásolási jog magának a közhitelességnek természetéből következik; ha nincsenek meg a törvény által előírt és a hitelességet biztosító kellékek, akkor nincs közhitelű okmány s mint ilyenek nem is lehet végrehajtható joghatálya.

A közjegyzői okiratok hatályát és végrehajthatóságát tehát előzetesen a birói cognitio és a kifogásolási jog gyengíti. Utólagos gyengítése abban áll, hogy a közjegyzői okirat alapján elrendelt végrehajtás folyamán a kötelezett félre enyhébb szabályok állíttatnak fel, — mint a birói ítéleten alapuló végrehajtás esetében. Lényeges különbség van, ugyanis a végrehajtás megakasztásának azon esetében, amely a közjegyzői okiratnál a kifogásolási jog alapján következik be és a végrehajtás megakasztásának többi eseteiben, amelyek minden másnemű végrehajtással közös okok alapján állanak elő. A kifogásolási jog alapján természetesen behatóbb és több kautélával ellátott közbeeső eljárásnak van helye, — addig a többi végrehajtás felfüggesztési, korlátozási és megszüntetési okok sommásabb elbánásban részesíthetők. Törvényünk (115. §. a). c). és f) pontokban) azt a hibát követi el, hogy ugyanazon határidőket és jogorvoslatokat írja elő, mint a kifogásolási eljárásban.

Az előadottak szerint a birói cognitio és a helytelenül szabályozott kifogásolási jog, valamint a végrehajtási jog megszűnése vagy törvényellenes alkalmazása címén engedett jogorvoslatok tekintetében követett enyhébb szabályozás — azok az okok, melyek miatt nálunk a közjegyzői okirat végrehajthatóságának intenzivitása nem áll az igazi közhitelesség színvonalán.

Kérjük tehát:

1. az előzetes birói cognitio mellőzését úgy alaki, mint anyagi szempontból,

2. a materiális kifogásolási jognak megszüntetését s minden anyagi kifogásnak külön megtámadási vagy érvénytelenítési perre utalását;

3. Az alaki kifogásoknak korlátlan megengedését, de megfelelő rövidített eljárással; végül

4. a végrehajtási jog megszüntetési vagy törvényellenes alkalmazása címén engedett jogorvoslatok tekintetében a közjegyzői okiratok alapján folyó végrehajtásnak a rendes végrehajtási eljárással való teljesen egyenlővé tételét.

„A közjegyző szerepe az örökösödési eljárásban.

Irta: **Szemerjay-Petrán Tibor** dr. budapesti kir. közjegyző.

Az „Ügyvédek Lapja“ 1927. május 1-én megjelent száma a fenti címen Sárffi Andor dr. törvényszéki bíró tollából egy cikket közölt, amely megnyugvással állapítván meg, hogy az örökösödési eljárásnak immár törvényerőre emelkedett reformja nem tért le arról az „elvi“ alapról, mely szerint az örökösödési eljárás lefolytatása birói tennivaló, de lege ferenda a leghatározottabban állást foglal ezen „elvi“ alap esetleges elejtése és a közjegyzők ily irányú törekvéseivel szemben.

Mielőtt állásfoglalásának indokait méltatnók, általánosságban foglalkoznunk kell azzal a kérdéssel, hogy a jogfejlődés mai stádiumában általános elvi alapnak tekinthető e az a tétel, hogy az örökösödési eljárás lefolytatása birói tenni való.

A modern jogállamokban s különösen a közjegyzőség klaszszikus kifejlődési területének tekinthető Franciaországban a már keresztülvitt szervezeti reformok s a megnyilvánuló reform törekvések minden kétségen felül dokumentálják azt a generális jogfejlődési elvet, hogy a peres eljárás a perenkívüli eljárástól szétválasztassék s a perenkívüli eljárás vonassék ki a bíróságok hatásköréből akként, hogy az egy csekélyebb részben a közigazgatási hatóságok (így pl. telekkönyvi eljárás) a másik jelentősebb részben pedig a közjegyzők hatáskörébe utaltassék át. A francia és bajor közjegyzők a közhitelesség és a magán szolgálat elveinek fenntartásával máris jelentős és önálló perenkívüli hatáskörrel illesztettek

be a jogszolgáltatás szervezetébe. A német és osztrák jogász gyűléseken és a szakirodalomban, legújabbán pedig az olasz közjegyzői rendtartás módosítását célzó reformtörekvésekben általános elvként elfogadva a peres eljárásnak a perenkívüli eljárástól való szétválasztását speciális programként nyilvánul meg a perenkívüli eljárás bizonyos teendőinek a közjegyzőkre való átruházása és pedig nem bírói megbizotti, tehát alárendelt, hanem önálló hatáskörben.

A magyar közjegyzői jog egyik ez idő szerint legalaposabb s nagy gyakorlati tudással is rendelkező művelője Kovaliczky Elek dr. „Adalékok a közjegyzői törvények reformjához“ című nagyértékű tanulmányában erről a kérdéstről a következőket írja: A perenkívüli eljárás egész jogvidéke nem más mint a jogilag jelentős és jogkövetkezményekkel bíró tényeknek, állapotoknak vagy körülményeknek tanúsítása. Ezek a teendők épp oly kevésbé tartozhatnak a megtorló védelem szolgálatában álló bíróság feladatához, mint maga az okirat szerkesztés, a jogügyletek közhitelességű felvétele. Amely országokban a közjegyzői intézmény egészséges irányban fejlődik, ott a perenkívüli eljárás a közjegyzőségnek képezi önálló, sajátlagos hatáskörű hivatását.

Különösen az örökösödési eljárásra vonatkozólag néhai Charmant Oszkár dr., kinek véleménye a közjegyzői jog kérdéseiben még a magyar jogterület határán túl is súlylyal és jelentőséggel bírt, a közjegyzők szakközlönye 1895. évfolyamában kardinális programként állapítja meg az alábbiakat: „A bírói megbízásoknak, mint ilyeneknek megszűnése, különösen a hagyatéki eljárás minden teendőinek s általában a perenkívüli jogszolgáltatás azon feladatainak, melyek lényegük szerint praeventiv megállapítások és közhitelességű tanúsítások, a közjegyző minden irányban független hatáskörébe való utalása.“

A most törvényerőre emelkedett örökösödési eljárás reformjára vonatkozó javaslat tárgyában megtartott kamaraközi értekezlet véleményező előterjesztésében szintén hangsúlyozott megállapítást nyert, hogy a peres és perenkívüli eljárásnak egymástól való elválasztása s így a bíróságnak a maga eredeti rendeltetése számára való visszaadása valóban olyan fontos követelmény, amelynek megvalósítását egyszer már Magyarországon is meg kellene kezdeni.

Mindezekkel szemben tudomásunk szerint a modern jogéletben csupán Cseh-szlovákiában történt olyan törvényes intézkedés,

amely a perenkívüli eljárás egy területét, a gyámügyi igazgatást a bírósági hatáskörbe utalta át. Eltekintve attól, hogy ennek az intézkedésnek jó részben politikai okai voltak, a modern európai jogfejlődés még nem tart ott, hogy a cseh-szlovák jogalkotást követendő példának tekinthesse.

Az „elvi“ alap tekintetében — úgyhisszük kellő indokoltsággal — kénytelenek vagyunk tehát az ez irányú modern jogfejlődés alapján éppen az ellentétes álláspontra helyezkedni, amely szerint de lege ferenda az „elvi“ alap a perenkívüli eljárás s így az örökösödési eljárásnak a bíróság hatásköréből való elvonása s annak a közjegyzők önálló hatáskörébe való utalása. És ennek — véleményünk szerint — semmi tételes jogi, annál kevésbé a gyakorlati élet nézőpontjait tekintő akadálya nincs.

Dr. Sárffy Andor az ez ellen felsorakoztatott indokai legsúlyosabbának kívánja tekinteni azt, hogy a perenkívüli joghatóság illetve az annak egyrészét alkotó örökösödési eljárásnak a közjegyzők önálló hatáskörébe való átruházásával a közjegyző a hiteles személyből hatósággá lesz, ez pedig teljes szakítást jelentene azzal az alapgondolattal, amelyen a magyar közjegyzői intézmény felépül. Ezen utóbbi megjegyzésre vonatkozólag mindenek előtt meg kell állapítanunk, hogy a közjegyzőségnek a magyar jogtörténetben csak incidentalis jelentősége volt s így a kérdést magyar jogtörténeti alapon eldönteni nem lehet. A magyar közjegyzőség alaptörvénye az 1874. évi XXXV. törvénycikk sem a magyar jogfejlődés eredménye, hanem az idevágó külföldi törvényalkotásoknak, különösen pedig az osztrák közjegyzői törvénynek többé-kevésbé szerencsés formában való átültetése a magyar jogéletbe. S mert a főpélda éppen az osztrák közjegyzői törvény volt, érthető, hogy a perenkívüli jogszolgáltatás terén a magyar közjegyzői törvény sem adott a közjegyzőknek semmi irányban sem önálló hatáskört, hanem szolgai utánzásként a bíró megbizott, alárendelt szerepét kreálta bizonyos peren kívüli ügyekben a magyar közjegyzők részére is.

Ami most már azt a tételt illeti, hogy a hiteles személy és a hatóság egymástól lényegesen különböző fogalmak lennének, ezt a cikkíróval szemben kénytelenek vagyunk tagadásba venni. A hatóság a több, amely a hiteles személyt a kevesebbet magában foglalja. A hatóság fogalmának főjellemzője, valamely ténynek, vagy jogviszonynak általános érvénnyel való megállapítása. E részben tehát, ahogy hatósági megnyilatkozás a bírói ítélet, éppolyan ható-

sági megnyilatkozás pl. a közjegyzői tanusítás is. A végrehajtás joga egy fokozottabb mértéke a hatósági megnyilatkozásnak, azonban a hatósági minőségnek nem szükségképpen való tartozéka. A cikkíró által is hivatkozott Charmant Oszkár dr. a királyi közjegyzőségről a Jogi Lexikon III. kötetében írt tanulmányában a magyar közjegyző fogalmi meghatározását a következő szabatos formában adja: „Jogi hatályú tényeknek magánmegbízásban közhittel való tanusítására államilag kirendelt igazságügyi közeg. Ezt a hivatást a közjegyző a törvény által magába a közjegyzői állásba fektetett *hatóságnál* fogva látja el egyéb igazságügyi szervektől függetlenül. A birói hatóságból merít továbbá a perenkívüli teendők egy részének ellátásával vagy mint a bíróság képviselője, vagy pedig mint annak végrehajtó közege.“

A közjegyző tehát, mint hiteles személy máris hatósági jogkört töltvén be egyáltalában nem volna novum ennek a hatósági jogkörnek kiszélesítésével egyelőre az örökösödési eljárásnak a közjegyző önálló hatáskörébe való átutalása, sőt a fentiek szerint erre nézve a jogfejlődés határozott irányt is mutat, aminek további bizonyítéka lehet még az is, hogy pl. Francia és Németországban nemcsak jelentős perenkívüli teendőket lát el a közjegyző, hanem tágabb értelmezésű hatósági jogköre van a közjegyzői okiratok végrehajtási záradékának reávezetési jogával.

A közjegyző hatósági jogköre tehát a tételesjog és a jogfejlődés nézőpontjából vitathatatlan lévén, ez a nézőpont nem lehet akadály annak, hogy az örökösödési eljárás a maga egészében a közjegyző önálló hatáskörébe utaltassék át. Az ezzel együtjáró „alapvető“ törvényes intézkedések, a fokozottabb ellenőrzés és a felügyelet, a közjegyző intézkedésével szemben előterjesztési jog statuálása a bírósághoz stb. olyan kis jelentőségű kérdések, amelyek könnyen megoldhatók s lényegbe vágó akadályai szintén nem lehetnek a perenkívüli eljárás ezen ágának a közjegyzők hatáskörébe való átutalásának.

Ami azt, a cikkíró által szintén felhozott indokot illeti, hogy a hagyatéki ügyek az általuk sokszor érintett nagy vagyoni értékekre tekintettel egy egyén által kielégítő módon el nem intézhetők, ezzel szemben minden elfogultság nélkül bátrak vagyunk hivatkozni arra, hogy a hagyatéki ügyeket végeredményében eddig is csak egy egyén, a közjegyző intézte el. A bíróság iránt való minden tiszteletünk fenntartása mellett megállapítjuk, hogy az esetek 99 ⁹/₁₀ %-

ában a bíróság a közjegyzői tárgyalás adatai alapján minden érdemi kiegészítés, vagy póttárgyalás elrendelése nélkül adta át a hagyatékot legtöbb esetben anélkül, hogy a közjegyző ténykedését érdemi felülbírálás alá vonta volna, amire nyilván alapul szolgálhatott a hosszú évek tapasztalataiból leszűrte megnyugvás, hogy a közjegyzők legjobb tudásuk szerint és teljes lelkiismeretességgel intézték el a hagyatéki ügyeket, amelylyel szemben a bírósági revízió tulajdonképpen szükségtelen is. Ilyen körülmények között az átadó végzés meghozatala a bíróságoknál tényleg nem más, mint a legridegebb formalizmus.

Amikor tehát az örökösödési eljárás reformja minden, az örökösödési eljárás rendjén előforduló munkát — az átadó végzéstől eltekintve — közjegyzői hatáskörbe utalt át s minden ellene szóló indok ellenére a bírósági beavatkozást ebben az egy kérdésben fenntartotta, tulajdonképpen minden ellenérték nélkül való súlyos terhet rótt a közjegyzőkre anélkül, hogy a jogfejlődéssel, a külföldi példákkal támogatott régi kívánságunkat, a birói megbízotti alárendelt szerepkör megszüntetését teljesítette volna. A magyar közjegyzőség ötven éven át tanubizonyságot tett megbízhatóságáról, a praeventiv jogvédelem terén való értékes munkásságáról. Jogcime meg volt tehát arra, hogy amikor nem anyagi érdekek vezetnek, amikor ellenérték nélkül készséggel vállal jelentős többlet munkát, csupán a kar presztizsének nézőpontjából előterjesztett kívánságát, az örökösödési eljárásban való önálló hatáskört, megértéssel és megnyugvással respektálják. Ha post festa vagyunk is, ismételten is le kell szögeznünk ezt az álláspontunkat a jobb belátás reményében az örökösödési eljárás legközelebbi reformja részére.

Reformok az osztrák közjegyzőségben.

Írta: **Kubinyi Elek dr.** németujvári közjegyző.

Bevezetés.

A magyar közjegyzői rendtartás tulajdonképpen az osztrák közjegyzői rendtartás (1871. júl. 25-iki törvény, R. G. Bl. Nr. 75.) recepciója.

A beosztásban más a sorrend, kisebb részletkérdésekben eltérések is vannak a két rendtartás között, a lényeg és a főbb rendelkezések azonban ugyanazok.

Az osztrák közjegyzői rendtartás hatályában fenntartotta még a régi, első osztrák közjegyzői rendtartás (1855. máj. 21-iki törvény) és az ehhez tartozó díjszabályzat némely rendelkezéseit. A közokirati kényszer külön törvényben (1871. júl. 25. R. G. Bl. Mr. 76.) nyert szabályozást.

Az 1921. júl. 1-i szövetségi törvénybe (B. G. Bl. Mr. 375.) foglalt novella a kar szervezetére és a fegyelmi bíraskodásra vonatkozólag tartalmaz — egyéb kisebb jelentőségű változtatásokon kívül — mélyreható reformokat.

Előrebocsátva, hogy a legrégebb osztrák közjegyzői rendtartást R. T. (régii törvény), magát a rendtartást K. R. (közjegyzői rendtartás) és az új törvényt N. (novella) rövidítésekkel fogom jelezni, rátérek a magyar és osztrák közjegyzőség közötti főbb különbségek és az osztrák reformintézkedések ismertetésére.

A N. a K. R. szakaszainak jelentékeny részét hasonló számokkal ellátott új szakaszokkal helyettesíti. Oly kiadás, mely a megváltoztatott szakaszok helyébe az új szakaszokat szervesen beilleszteni, még nem jelent meg s ezért a fennálló intézkedések megtalálása nem épen könnyű.

Csonka hazánkban működő kartársaimnak szolgálatot vélek tehetni a két országbeli intézményeknek, különösen a reformokra kiterjedő összehasonlító ismertetése által. Jobban mondva, csak az eltéréseket óhajtom kiemelni e rövidre szabott cikk keretében. A fejtegetések sorrendjéül a magyar törvény beosztását választottam.

1. Kinevezés, minősítés. A N. az alkotmány változásával egybefüggő stiláris módosításokat tesz, a közjegyzői állásra való képesítés, az eskü helyébe lépő fogadalom, a cím, címtábla és aláírás tekintetében.

A K. R. intézkedései a pályázat, kinevezési jog, áthelyezés, kamarai javaslat, az állás elfoglalása körüli teendők, a biztosíték, a székhelyen lakó kötelezettsége, szabadság és az állás megszűnése tekintetében a magyar törvénnyel lényegökben egyezők.

A pályázat kiírását a minister a kamara indítványára melőzheti.

A pályázatok az elsőfokú törvényszékhez és innen a főtörvényszékhez terjesztendők fel. Mindkettő véleményét csatolja hozzá.

Lényeges kelléke a kinevezésnek a négy évi gyakorlat, melyből két év feltétlenül közjegyzői irodában töltendő. E szabály alól

a miniszter csak az esetben tehet kivételt, ha nem akad a törvényes gyakorlattal rendelkező egyén a pályázók közt.

Ilyen eset azonban a közjegyzői jelöltek nagy számát tekintve soha sem fordulhat elő, mint általában véve — s ezt az osztrák igazságügyi kormány dicséretére kell kiemelnem — karon kívül állók Ausztriában sohasem juthatnak közjegyzői kinevezéshez.

A képesítés egyébként nem áll azon a fokon mint a magyar közjegyzőké.

Jogvégzettség és az államvizsgák, többnyire a jogtudományi szigorlatok letétele és két évi közjegyzői gyakorlat után a jelölt közjegyzői vizsgát tesz, melynek színvonala mélyen alatta marad a magyar bírói és ügyvédi vizsgának, úgy elméleti mint gyakorlati tekintetben.

Ez az oka, hogy az osztrák bírák, ügyészek és ügyvédek a közjegyzőket másodosztályú jogászoknak tekintik s hogy viszont a közjegyzők mint bírói kiküldöttek önmagukat a bíróság alárendeltjeinek vallják, mely felfogásnak van is némi alapja az osztrák perenkívüli eljárás szabályaiban.

2. Helyettesítés. A közjegyző nyolc napig maradhat távol székhelyétől minden külön engedély nélkül.

Helyettesítés — magyar értelemben, vagyis hat heti távozási engedély stb. — nem lehetséges. Helyettesítés betegség vagy más akadályoztatás esetén a kamara által történik még pedig felfüggesztés esetén kívül, a közjegyző javaslatára, melyhez a kamara kötve nincs. A helyettesnek az irodát egy kamarai tag mint kiküldött adja át s ugyanily módon veszi vissza a közjegyző saját irodáját a helyettesítés megszűnte után. Még szerencse, hogy a helyettesítés tartama alatt befolyó jövedelem tekintetében a gyakorlat — ismét a felfüggesztés esetét leszámítva — szentesítette a külön megállapodás lehetőségét. Ilyen viszonyok mellett érthető, hogy a helyettesítés csak a legszükségesebb esetekre szorítkozik.

Egyébként még a helyettesítési joggal (a megkivánt elméleti és teljes négy évi gyakorlati minősítéssel) bíró közjegyzői jelölteknek sincs egyáltalán semmiféle törvényes hatáskörük még hagyatéki ügyekben sem, úgy hogy a közjegyző jelenléte nélkül érvényes eljárású cselekvényt nem végezhetnek.

Ez rendkívül terhessé teszi a közjegyzői hivatást különös tekintettel arra, hogy a hagyatéki leltárakat is a tárgyaló közjegyző tartozik, még pedig a helyszínen felvenni, ami sokszor négy—öt

őrai kocszással, irgalmatlan utak élvezetével, hegymászással és szellőtlen piszkos kunyhók látogatásával egybekötött multság.

Igazi osztrák kollegáknál egyik-másik bíró szemet huny, ha jelöltjét vagy segédjét küldi a közjegyző leltározásra. Magyar ember azonban ily elnézésre nem számíthat.

3. Hatáskör és ügyvitel. A közjegyzői hatáskör, most, hogy a magyar törvény is meg fogja engedni a magánokiratok felvételét, általában véve ugyanaz, valamint azonosak a működésből való kizárásra, az okiratok felvételére, tanusítványok kiállítására és nagyjából a végrendeletek felvételére vonatkozó szabályok is.

Az ügyvitel tekintetében a N. idézett előváltozást, amennyiben a névalírás hitelesítéseket, okirat előmutatása időpontjának és életbenlétnek bizonyításait kivette a jegyzőkönyvezés kényszere alól. Ezeket a tanusítványokat külön u. n. hitelesítési jegyzékbe (Beurkundungs-Register) kell bevezetni, melynek megfelelő rovata van a felek és az azonossági tanúk aláírásai számára is.

E tanulmányokról csak az esetben vesz fel a közjegyző jegyzőkönyvet, ha a hitelesítési jegyzék nincs kéznél, vagy ha az egyéb tekintetből (pl. írástudatlanok nagy száma miatt) célszerűnek mutatkozik. Ez esetben is be kell vezetni a tanusítást a hitelesítési jegyzékbe, természetesen az aláírások nélkül s a jegyzőkönyvbe vétetnek az arra vonatkozó rovatban kitüntetésével egyszerűen P. (Protokoll) beírása által.

A hitelesítések nem kerülnek be az ügykönyvbe s így az ügykönyv valódi ügykönyvvé lett. A jegyzőkönyvek sem kerülnek a közjegyzői okiratok közé, hanem külön csomóban őrzendők.

A közjegyzői okirat végrehajthatóságának feltételei azonosak. A kifogások és azok feletti eljárás a végrehajtási törvényben nyertek szabályozást.

Hagyatéki gyámhatósági-, önkéntes becslési-, önkéntes és bírósági árverési ügyekben a közjegyzők mint a bíróság kiküldöttei járnak el.

A hagyaték tárgyalásra csak az elsőfolyamodású törvénycikkek (Laudis- v. Kreisgericht) székhelyén működő közjegyzőknek van törvényes hatáskörük még pedig egy 1860. évi császári rendelet alapján. E hatáskörnek a vidéki közjegyzőkre kiterjesztése az egész kar folyton ismételt és egyhangú kívánsága ellenére az igazságügyi kormány csökönnyös magatartása miatt mai napig sem sikerült. Egyik főakadálya ennek az anyagi örökösödési jog, illetőleg a

bíróságnak merev hivatalból való eljárása örökösödési ügyekben és gyámhatósági hatásköre.

A vidéki járásbíró még ma is szorosan ragaszkodik az 1854. aug. 9-iki örökösödési eljárási pátensen alapuló jogához, mely szerint ő maga tárgyalhatja le a hagyatékot. Természetes, hogy a bírósági kezelő személyzetet bízta meg a leltározással és a legtöbbször a referens bíró úr jelenléte nélkül folyik le az egész hagyaték tárgyalás. Az írnok tehát leltározhat és tárgyalhat, — a jogvégzett és helyettesítésre képesített jelölt — nem!

Az igazságügyi kormány ismételt körrendeletekben ajánlja a bíróságoknak a közjegyzők kiküldöttek alkalmazását, de a törvény megváltoztatására — nem hajlandó.

4. Felügyelet. Érdekes a törvényszéki és főtörvényszéki elnökök felügyeleti joga. A kamarai időközi vizsgálatok nem minden évben történnek s azokat maguk a kamarai tagok teljesítik.

Az elsőfolyamodású törvényszék elnökének is joga van a kamara egyidejű értesítése mellett bármely területéhez tartozó közjegyző irodájában vizsgálatot tartani. Ezenfelül köteles időnkint a kamara ügyvitelét megvizsgálni.

A kamarák a legtöbb felügyeleti hatósággal (most a szövetségi kancellár igazságügyi hivatala) nem közvetlenül, hanem szolgálati úton: az első folyamodású s a főtörvényszék elnöke útján érintkeznek.

A közjegyző ellen, aki magától letéved a kar becsületét vagy állásának tekintélyét veszélyezteti, a kamara rendbüntetést alkalmaz, mely ellen jogorvoslatnak nincs helye.

Fegyelmi eljárás alá esik a közjegyző, ha közjegyzői kötelességeit vagy a kar tekintélyét és méltóságát sérti. A fegyelmi esetek részletesen körülírva nincsenek.

A közjegyző jelöltekre a fegyelmi eljárás és a kamarai fegyelmi hatáskör nem terjed ki, a helyettesekre a helyettesítés tartama alatt igen.

Ideiglenes felfüggesztés mondható ki a bűnvizsgálat alatti letartóztatás és a csődbejutás esetén kívül akkor is, ha a közjegyző működése a fegyelmi vizsgálat vagy bűnvizsgálat tartama alatt aggodalomra adna okot.

Mondanunk sem kell, hogy e pont a közjegyzőt teljesen kiszolgáltatja a bíróság, esetleg a törvényszéki elnök jóakarátának. A gyakorlatban is elég a legalaptalanabb panasz az ideiglenes felfüg-

gesztés kimondására, mely hála az eljárás nehézkességének, éveken át ártatlanul sujthatja a közjegyzőt.

5. Szervezet. Közjegyzői kamara négy van: Wien, Linz, Innsbruck, Graz. Területek nem esik össze a szövetségi tartományok határaival és több elsőfolyamodású törvényszék területére terjed ki. Pl. a wien-i kamara magában foglalja Wien-t, Alsó-Ausztriát és Burgenlandot, melynek külön törvényszéke nincs, hanem a wieni polgári törvényszékhez tartozik.

a) *Közjegyzői testületek. Közjegyzői és jelölti csoportok.* Minden törvényszék területén működő közjegyzők a N. szerint külön testületet alkotnak, (Motariatskollegium) mely két csoportra oszlik: a közjegyzők és a közjegyzői jelöltek csoportjára. Ez utóbbiak csak akkor vehetnek részt a testületben, ha legalább öten vannak.

A közjegyzői testületek mindkét csoportjának hatásköre:

a) örökös a kar becsülete és méltósága felett és a kari érdekek képviselője;

1., kamarai tagok választása saját csoportjukra nézve,

2., jelentés a jogszolgáltatás állapotáról, javaslatokról sérelmek megszüntetésére, törvényjavaslatokról,

3., javaslatok és vélemények közjegyzői testületek alkotására vagy szétválasztására s általában a közjegyzői kar szervezetére vonatkozó indítványok,

4., kollektív szerződések megkötése az irodai alkalmazottakkal

5., a kamara pénzügyeinek ellenőrzése

6., a kamarai elnök választása.

A két csoport közös ülésre is jöhet össze. Ennek valamint a közjegyzői csoportnak elnöke a kamarai elnök, míg a jelöltek csoportja saját, a kamarába küldött tagjai közül választ elnököt.

A testületek és csoportok ülésein a megjelenés pénzbírság terhe mellett kötelező. Fontos okból felmentésnek helye van.

b) *Kamarák.* A kamarák az elnökből, hat (Wien-ben tíz) közjegyző és három (Wien-ben öt) közjegyzőjelölt tagból állanak. Csak vizsgázott jelölt lehet kamarai tag.

A kamarák hatásköre részletesebben van meghatározva mint a magyar törvényben, de lényegében ugyanaz.

Eltérő intézkedés, hogy amely törvényszék területén tizenötnél kevesebb rendszeresített közjegyzői állás van, ott a kamara teendőit az elsőfolyamodású törvényszék öt bírójából alakított tanács gyakorolhatja. Az igazságügyi kormány elrendelheti, hogy ebbe a

tanácsba a közjegyzői csoport két tagot és a jelöltek csoportja egy (közjegyzői vagy ügyvédi, bírói vizsgát tett) tagot választ-hasson.

c) *Kamarai kiküldöttek gyűlése.* Ezeken az intézkedéseken kívül a N. még egy új szervet létesített az osztrák közjegyzőségben, olyan parlament felét, Delegiertentag címmel, mely a kamarák kiküldötteiből alakul és pedig kétharmad részben a közjegyző egyharmad részben a jelölt kamarai tagok közül, választás útján.

Hatásköre a kar érdekeinek képviselője (a harmadik hátrányon) törvényjavaslatok, szervezeti és díjszabási kérdések megvitatása (másod fokon).

Határozatokat hozhat a kar tagjainak magatartására vonatkozólag, melyek azonban az igazságügyi kormánnyal közlendők és ez által hatályon kívül is helyezhetők.

Ennek a törvényes szervnek megalkotásával az osztrák állam mindenestre megelőzte hazánkat, valamint a nyugdíjintézet megszervezésével is.

d) *Társadalmi szervezkedés.* Nem hallgathatom el, hogy az osztrák közjegyzői karnak igen agilis társadalmi szervezete is van: az országos közjegyzői egyesület és annak helyi csoportjai, melyek közösen is működnek meg külön is közjegyzőkre és jelöltekre tagolva.

A közjegyzői egyesület nemcsak gyakori csoport összejövetelekben, hanem évenként más-más helyre vezetett társas kirándulásokban is éli a maga élénk és kedélyes életét. A kollegialitás magas fokon áll. A magyarok iránt elfojtott ellenszenv érezhető a karban és a bíróságoknál is.

A díjszabás sokkal komplikáltabb mint ezt közlőnk 89. oldalán olvashatjuk. *

Részletes ismertetése messze túlhaladná cikkem keretét. Csak röviden rámutatok arra, hogy különösen sérelmes az a, még a R. T-en alapuló intézkedés, hogy a bírói kiküldött díjait és kiadásait bírói megállapítás előtt nem veheti fel s így a bíró jóakarátának teljesen ki van szolgáltatva.

Közleményem nem tart igényt egy tudományos értekezés mélységére és szépségeire. De amit írtam, közvetlen tapasztaláson

* Nem volt célunk az osztrák díjszabásról teljes részletességgel megrajzolt képet adni, — szembeállításul a magyar díjszabással csupán az alaprendelkezéseket hoztuk. Szerk.

alapul s élénk világot vet arra, hogy a magyar közjegyzőség bár szerényebb és fejletlenebb keretek között, sokkal szabadabb, szebb méltóbb belső tartalmat és tekintélyt vívott ki magának.

A királyi közjegyző ügygondnokrendelési joga.

Irta: **Urbán Zoltán dr.** okl. ügyvéd fővárosi árvaszéki ülnök.

Az általam nagyrabecsült Seidler László dr. budapesti kir. közjegyzőhelyettes úrnak az ugyane cím alatt megjelent cikkemre adott válaszára a végszó jogán röviden a következő észrevételeket teszem.

1. A belügyminiszter úrnak kérdéses rendelete és a főv. árvaszék teljes ülésének e tárgyban már korábbi időpontban meghozott 136/el-1926. sz. határozata között teljes az összhang, mindkét rendelkezés a vonatkozó jogszabályok tartalmát azonos szellemben magyarázza.

2. Az a megállapításom is, hogy a közjegyzői ügygondnokrendelésnek egyik előfeltétele az eljárásnak ugyanazon tárgyalási határnapon való sikeres befejezése, — megerősítést talál a kérdéses miniszteri rendeletben, amely a törvényhozó szándéka tekintetében a törvény indokolásából éppen azt a mondatot idézi (l. e. lap I. számában), amelyre érvelésemet alapítom. Tehát igenis következik ez a törvényből, a törvény szelleméből, a törvény indokolásából.

3. Nem állok a miniszteri döntéssel ellentétben. De ha ellentétben állnék is, nem helyeselhetem a válaszban megnyilvánuló azt a felfogást, mintha a kérdés a miniszteri döntés következtében már holmi „noli me tangere . . .“ volna. Törvényt magyarázok, ez pedig szabad szellemi tevékenység bárki részére bármely magas helyről jövő döntéssel szemben is. E törvény magyarázattal kapcsolatban pedig nem lehet „mentalitásról“ beszélni, hanem csupán arról, hogy én a törvény valódi tartalmát a kifejtett irányban ismerem fel, ez a meggyőződésem.

4. A felügyeleti hatóságok rendelkezésére bocsátott adatok egyoldalúsága eredményezte azt a sajnálatos körülményt, hogy a főv. árvaszék ez irányú gyakorlata törvényellenesnek minősített. Ahol ezelőtt 3 önálló tanácsülés működött, az egyedi hatóság

rendszerére való áttérés után pedig pláne 8 ülnök határoz, ott természetesen keletkezhetnek helytelen határozatok is, egy hatóság rendes gyakorlatára azonban nem a sparadikusán fellépő, hanem a rendszeresen jelentkező határozatokból, s főleg a joggyakorlat egységesítésére hivatott teljes ülési határozatokból kell következtetést venni. A kérdéses miniszteri rendelettel kapcsolatban a belügyminiszter úrhoz intézett felterjesztéséhez a főv. árvaszék a 136/ eln. 1926. sz. teljes ülési határozatát mellékelte és a felterjesztésében egyúttal a rendelet vételét megelőző közelmúltban folytatott gyakorlatából példa gyanánt 30 olyan konkrét hagyatéki ügyet sorolt fel, amelyekben a közjegyző által kirendelt ügygondnok kinevezését utólag jóváhagyta. Ezzel megdöntötte az ellene alaptalanul emelt azt a vádat, amely szerint állandó gyakorlata volna az, hogy a jóváhagyást minden egyes esetben megtagadja.

5. A „contra rationem juris“ kitételem, valamint az Ö. E. 50. §-ának 3-ik bekezdése tekintetében felhozott ellenérvek a saját indokaim helyessége felől táplált meggyőződésemet nem gyengítették, szükségtelen azonban ezekkel bővebben foglalkoznom, mert egyrészt annak további taglalása, hogy vajjon helyes volt-e az általam használt kifejezés, — az érdemleges vita eldöntését aligha viszi előbbre, másrészt pedig azzal, hogy a válasz írója az idézett törvényszakaszt újból átszövegezi, — akaratlanul maga is elismeri hogy a törvény jelen formájában nekem ad igazat.

6. A főv. árvaszék gyakorlatára applicált 99%-os arányszámmal nem foglalkozom. Ez u. is a tárgyalás alatt álló jogkérdéssel összefüggésben nincs, különben is e helytelen eljárás valósága esetén vezethet fegyelmi megtorláshoz, de nem eredményezheti a közjegyző részére átengedett kivételes hatáskörnek kitágítását, bármennyire kívánatosnak is találja ezt a válasz írója. Mert általános érvényű cardinális jogtétel, hogy a kivételes jogszabály mindig megszorítólag értelmezendő, sőt a szóban forgó törvény 6. §-ában, maga is kimondja — igaz elsősorban a hagyatéki bírósággal, de egyben nyilvánvalólag a gyámhatósággal és a közs. előljárósággal szemben fennálló relációban is, — hogy a közjegyző a törvényben (értsd az Ö. E.-ban) megállapított korlátok között jár el és ezt a hatáskörét a gyámhatóság rovására sem lehet tágítani. S ha a novellában a közjegyzői funkciók köre ki is bővítettett, ez nem történt a gyámhatósági hatáskör rovására, sőt kizártnak tartom, hogy a jogfejlődés, valamikor is ilyen irányt vegyen.

7. Bár a legnagyobb tisztelettel viseltetem a többi árvaszék iránt úgy vélem, egymagában az a körülmény, hogy ezek az ügygondnokrendelés terén ellenkező gyakorlatot folytatnak, nem eredményezheti a főv. árvaszék jogi meggyőződésből eredő álláspontjának és gyakorlatának megváltoztatását.

8. Sem a válasz írója, sem én nem tudhatjuk, hogy a — sajnos — még mindig fennálló controverzia tekintetében az erre egyedül competens árvaszék, illetőleg közjegyzői kamarák milyen álláspontra fognak helyezkedni, s csupán egyéni véleményem, hogy az árvaszék eredeti álláspontján megmaradva, továbbra is nyugodtan nézhet a felügyeleti hatóság újabb döntése elé, ha azt akár az árvaszék, akár valamelyik kamara esetleg kikérné.

Megjegyzések a hagyatéki működési körök megállapításához.*

Irta: Teőke Béla dr.

„Megjegyzések a hagyatéki működési körök megállapításához“ címen Fekete László dr. tollából a 4-ik számban a királyi közjegyzők működési körének, területének megállapítására vonatkozólag cikk jelent meg, amely azon álláspontra helyezkedik, hogy az egyenlő működési körök megállapításánál a lélekszámból kell kiindulni és figyelmen kívül kell hagyni a közigazgatásilag megállapított kerületeket.

Ezen álláspont téves és egyáltalában nem ajánlatos a már meglévő közigazgatási körzetektől eltérni — vagy pláne a lélekszámra alapított új körzeteket létesíteni. Ez az amúgy is már túlkomplikált közigazgatást új gondokkal terhelné és a szegényebb kerülettel bíró királyi közjegyzőkre felette sérelmes lenne, mert a nagyobb népességű külön körzetek lakossága oly szegény, hogy azok közül 10.000 ember öszvagyonra sem közelíti meg az előkelő

*Mert a mi cikkünkkel foglalkoznak, kötelességünknek tartjuk e sorokat közölni. — Megállapítjuk azonban, hogy mi általános elvi szempontokból tárgyaltuk a kérdést s felállítottunk két alapelvet, melyeket — szerintünk — a kérdés rendezésénél irányadóknak kell vennünk. Ez alapelvek lehetnek helyesek, vagy helytelenek, — ha úgy tetszik — „tévesek.“ Azt szeretttük volna, ha e sorok ezekkel az alapelvekkel foglalkoztak volna. S nem csupán az egyik alapelv egyik — esetleges, itt-ott elkerülhetetlen — consequentiájával. — Szerk.

körzetekben lakó vagyonosabb polgárok egyetlen nagyobb vagyonú reprezentánsának vagyonát sem, eltekintve attól, hogy a külső kerületekben (pl. az én kerületemben Budapest X. kerületben) nagy vagyonnal bíró nagyiparosok és gyártulajdonosok rendszerint a város előkelőbb negyedében laknak s így elhalálozásuk esetén a X. kerületben levő vagyon tekintetében a hagyatéki tárgyalást más körzetbeli kir. közjegyzők végzik el. Már ez okból sem volna megokolt eltérni a ma megállapított közigazgatási körzetektől s ha az eddig hátrányban levő külkerületi kir. közjegyzők javára a hagyaték-eljárás új rendje esetleg némi megélhetési standardjavítást eredményezne, ez igen méltányos volna, hiszen a nagy közjegyzői irodák szempontjából úgy is mellékes körülmény a hagyatéki ügyforgalom s a város centrumában előforduló nagy hagyatéki ügyek kisebb mennyisége a hagyatéki ügyek nagyobb számáért és ezzel kapcsolatos nagyobb munkáért a nagy közjegyzői stallumok reprezentánsait bőven kárpótolja. A kir. közjegyzők hatásköre a közigazgatási körzetektől elválaszthatatlan s legfeljebb a közigazgatási körzetek újjáalakításáról, vagy az egyes közigazgatási körzetekben működő közjegyzők közt a hagyatékokban való részesedés arányos megosztásáról lehet szó, a mi legcélszerűbben úgy volna eszközölhető, ha a házbérijövedelmek alapul vétele mellett egy-egy kir. közjegyző hatáskörébe az ugyanazon közigazgatási kerület azonos összegű házbérijövedelmet hajtó utcásorai utaltatnának.

A közigazgatási kerületektől is végső esetben csak akkor lehetne eltérni, ha nem a lélekszám téves álláspontjára helyezkedne a legfelső döntés, hanem tekintettel arra, hogy a házbérijövedelemmel adóztatott hagyatéki vagyon teszi ki az értékes hagyatékok 90%-át, ha erre való tekintettel a házadók alapján állapítanák meg a kir. közjegyzők működési körét és minden kir. közjegyző hatáskörébe irodája körzetében olyan területeket csatolnának, amelyek házbérijövedelme egyenlő értéket képvisel. Azonban ezen intézkedés is csak akkor vezetne célhoz, ha megállapíttatnék, hogy tekintet nélkül az örökhagyó elhalálozási helyére, a királyi közjegyző körzetében levő ingatlanok hagyatéktárgyalását és erre vonatkozó bírói átadó végzések meghozatalát csak az illetékes kerületi királyi közjegyző eszközölheti illetve szolgáltathatja, mert különben hiába állapíttatik meg egy-egy királyi közjegyző részére megfelelő körzet, ha előáll az a mai körülményeknek megfelelő állapot, hogy az elhalálozás szerinti utolsó lakhely irányadó. A körzet megállapítás

igazságos tehát csak úgy lehetne, ha a körzetbeli ingatlanok átadását csak a körzetbeli kir. közjegyző végezhetné. Ez azonban azt eredményezné, hogy egy nagyobb hagyatéki ügyben esetleg több kir. közjegyző végezhetné el csak a hagyaték átadását.

Ezért legcélszerűbb volna megmaradni a fennálló közigazgatási körzeteknek megfelelő közjegyzői hatásköri beosztás mellett — annál is inkább, mert egyes utcáknak a közigazgatási kerületekből való kikapcsolása egy-két év múlva Chaos-t eredményezne és zűrzavart és jogbizonytalanságot vonna maga után.

K Ö Z L E M É N Y E K.

Felsőházi-tagok választása. A kamarák electorai a f. é. június hó 12. napján megtartott választáson felsőházi rendes tagul *Madarász István* dr. pécsi kir. közjegyzőt, a pécsi közjegyzői kamara elnökét, póttagul pedig *Jedlicska Béla* dr. szegedi kir. közjegyzőt a szegedi kir. közjegyzői kamara elnökét újból s most *egyhangúan* megválasztották.

Az egyhangú választás bizonyítéka annak, hogy a petíció csakis az alaki szabálytalanságok, de távolról sem a megválasztottak személye ellen irányult.

A Kar osztatlan szeretettel s avval a meggyőződéssel üdvözlí a megválasztott kartársakat, hogy a kari érdekek képviselí jó kezékbe van letéteményezve.

Díjmegállapítási abuzusok. A budapesti központi kir. járásbírósnál az elintézésre kerülő hagyatéki ügyek egy csoportjában — úgy látszik az ugyanazon referens bíró által elintézett hagyatéki ügyekben — a díjmegállapítások kérdésében a közjegyzőkre nézve több irányban hátrányos és sérelmes gyakorlat kezd kifejlődni, amely az eddig követett gyakorlattal és a díjrendelet intenciói, sőt kifejezett rendelkezéseivel összhangba sehogy sem hozható.

Igy az osztálykivonatok, vagy végrendeleti másolatoknál nem egy de két oldalanként állapítanak meg 50 fillér írás, illetve 1 vagy 2 pengő hitelesítési díjat azzal az indokolással, hogy a díjrendelet a megfelelő helyeken nem oldalak, hanem lapokról tesz említést, a lap pedig a referens bíró álláspontja szerint nem egy, hanem két oldal. Hogy a díjrendelet vitathatatlan terminológiája szerint a lap az oldal fogalmával egybe esik, azt nemcsak az eddigi ily

irányú gyakorlat igazolja, amelynek rendjén az ellenkező értelmezés kérdése még csak fel sem merült, hanem maga a rendelet 18 §-a is, mely szerint minden lapnak legalább 25 sort kell magában foglalnia. Ha a rendelet szerint két oldalt kellene egy lapnak számítani, ez a rendelkezés nem volna helyt álló, mivel 12 1/2 sort egy oldalként akceptálni túlságos bőkezűség volna, amit a közjegyzőkkel szemben feltételezni nem igen lehet: különben is a sorszám megállapítása nyilvánvalóan csupán egy egységes oldalra vonatkozhatott. Elismerjük, hogy a nyelvtani értelmezés az ellenkező állásponthoz is vezethet s ezért a rendelet szövegezése e tekintetben nem szerencsés, a logikai magyarázat és az eddigi gyakorlat azonban kétségtelenné teszi, hogy a díjrendelet nézőpontjából a lap és az oldal azonos fogalmak.

Az árvaszéki másolatok díjának megállapítása kérdésében a hatásköri vita már nem új keletű. A budapesti kir. törvényszék elnöke még 1922-ben közölte a kamarával a központi kir. járásbírósnál eljáró hagyatéki referens bírák értekezletén létrejött azt a megállapodást, mely szerint, bár az árvaszéki másolatok díjainak megállapítása az árvaszék hatáskörébe tartozik, célszerűségi szempontokat szem előtt tartva ezen másolatok díjai a többi felszámított díjakkal együtt a bíróság által fognak megállapíttatni. E kérdésben a hatáskört illetően az elvi álláspont helyes ugyan, de a referens bírák értekezletén helyesen akceptált célszerűségi szempont sem hagyható figyelmen kívül, mivel a gyámhatósági megállapítás megfelelő szankcióval nem rendelkezik. Ennek hiányában pedig az árvaszéki másolatok díját ki nem fizetés esetében behajtani nem lehet, már amennyiben a tárgyaláson ki nem fizetett díjak egyáltalában behajthatók. E részben tehát a helyes és kielégítő megoldás csak az lehet, hogy a gyámhatóság által megállapított díjak megfizetésére a bíróság a többi, általa megállapított díjakkal együtt végrehajtás terhe alatt kötelezze az örökösöket. Ezen, a hatáskör kérdését is tiszteletben tartó, helyes megoldási móddal szemben a hagyatéki ügyek ugyanazon csoportjánál ahol a lap és oldalkérdése vitássá tétetett az újabb gyakorlat nemcsak az, hogy az árvaszéki másolatok díját a bíróság nem állapítja meg, hanem annak kifizetése esetén kötelezi a közjegyzőt, hogy az e címen felszámított és kifizetett díjat a félnek fizesse vissza. Ez a gyakorlat már nem csak helytelen és a közjegyzői tekintélyt sértő, hanem törvényes alappal sem bír. A díjrendelet 28 §-a ugyanis csak azt a rendelkezést

tartalmazza, hogy a közjegyző azt az összeget, amelyet a felek a megállapított összegen felül netalán fizettek, a feleknek vissza fizetni köteles. Az árvaszéki másolatok díja akár a bíróság, akár a gyámhatóság által, de mindenképpen megállapítandó, ezt a díjat a közjegyző jogosan számítja fel, az e címen kifizetett összeget tehát túlfizetésnek minősíteni nem lehet. De a díjrendelet hivatkozott §-a alapján a bíróság a díjakat csak megállapítani jogosult, arra azonban, hogy a közjegyzőt bármi címen visszafizetésre kötelezze a díjrendeletben törvényes alap nincs s ez természetesen is, mivel az ilyen visszafizetésre való kötelezések ellenkeznek a közjegyzői állásnak a díjrendelet által is tiszteletben tartott tekintélyével. A közjegyzőkről ugyanis fel lehet még tenni a jogerős bírói rendelkezések tiszteletben tartását s így azt, hogy a meg nem állapított díjakat a félnek bírói intervenció nélkül is visszafizetik s ha ezt még sem tennék, a felek a külön bírói úttól még mindig nincsenek elzárva.

A díjrendelet 24 §-ának utolsó bekezdése olyan hagyatéki ügyekben, amelyeknek tárgyalása aránylag igen terjedelmes előkészületet, *vagy* igen sok időt vesz igénybe, *avagy* különös nehézséggel és felelősséggel jár jogot ad a közjegyzőnek arra, hogy a tárgyalási díjon felül ennek feléig terjedő pótdíjat számíthasson fel. Hangsúlyozni kívánjuk, hogy az előfeltételek vagylagosak, tehát a pótdíj felszámíthatásánál nem kell az összes előfeltételeknek együttesen fennforogniok. Mivel az iratokból a terjedelmes előkészület, a tárgyalásra fordított hosszabb idő, a különösebb nehézség és felelősség rendszerint s talán kielégítő módon nem állapítható meg, ez a kérdés bizonyos fokig a közjegyző megítélésére van bízva, amit a díjrendelet is elismer annak kijelentésével, hogy a pótdíj megállapítás a közjegyzőnek a betérjesztő jelentésben *indokolt* kérelmére történik. Ennek a rendelkezésnek semmi értelme sem volna akkor, ha az előfeltételek fennforgása minden esetben csak az iratokból volna megállapítandó. E tekintetben a hagyatéki ügyek ugyanazon csoportjánál az újabb gyakorlat az, hogy pótdíjat csak abban az esetben állapítanak meg, ha az illető hagyatéki ügyben igen sok tárgyalás volt és kötetre terjedő jegyzőkönyv vétetett fel. E szerint az álláspont szerint, a mely tisztán az iratok alapján való megítélésre szorítkozik, a budapesti közjegyzők, akik évente mindössze 50—60 hagyatéki ügyet tárgyalnak, talán 4—5 évenként jöhetnének abba a helyzetbe, hogy pótdíjat

felszámíthassanak. Hogy ez a rigoritás a díjrendelet intenciója nem lehetett, az magából a díjrendeletből is nyilvánvaló, amely a fentiek szerint az iratokon kívül is módot nyújt a közjegyzőnek a pótdíj felszámítás előfeltételei fennforgásának bejelentésére, nyilvánvaló azonban a 24 § azon kitételéből is, mely szerint a pótdíj felszámítható az olyan hagyatéki ügyekben, amelyek tárgyalása *aránylag* terjedelmes előkészületet vett igénybe stb. Ennek az „aránylag” megjelölésnek itt más értelmet nem lehet tulajdonítani, mint azt, hogy ezzel az ilyen természetű ügyeket az egyszerű lebonyolítást igénylő hagyatéki ügyekkel szembe kívánja állítani. A pótdíj meg nem állapítását természetesen itt is követi a felszámított és kifizetett pótdíj visszafizetés, sőt egyenesen végrehajtás terhe alatt való visszafizetésre kötelezés, amelyről már az árvaszéki másolatok díjánál kimutattuk, hogy az a díjrendelet alapján törvényes alappal nem bír.

Mindenesetre kívánatos volna ezen a közjegyzők anyagi és erkölcsi érdekeit érintő díj megállapítási abuzusok mielőbbi megszüntetése kamarai közbenjárás, esetleg a hagyatéki referensek és a kamarai kiküldöttek közös értekezlete útján, mivel az esetenként való jogorvoslatok igen sok s a közbenjárás esetleg közös értekezlettel előre láthatólag elkerülhető munkát adnának a budapesti közjegyzőknek, akiknek különben az évi 50—60 hagyatéki ügy tárgyalása a ráfordított munkával, kiadásokkal szemben s tekintve a díjak 50—60 %-ának be nem hajthatóságát már-már csupán *nobile officiumot* jelent. (Szpt.)

A hagyatéki ügykönyv tárgyában Perger Elemér dr. dunaföldvári kir. közjegyző a következők közlését kérte :

Most, hogy az örökösödési eljárás novellája — hazafiasságunkra való apellálással — rengeteg ingyen munkát, zaklatást, terhet, kellemetlenséget hárit a vállunkra, Közlönyünkben megindult a jóakarát egy — szerintem látszólagos — teher könnyítése céljából. Ez az újabb nehézség a hagyatéki ügykönyv vezetése s az ezzel kapcsolatos egyéb szükséges intézkedések.

Kovaliczky Elek dr., Barcs Ernő dr., Kepes János dr. kártársaink elismerésre méltó buzgalommal mintákat ajánlanak megfelelő rovatokkal spékelve. Bátor vagyok kijelenteni, hogy mindegyik javaslat felesleges. Mert hagyatéki ügykönyvet és letéti könyvet a hozzájuk való névmutatókkal eddig is vezettünk. Mire való volna most ujabbakra pénzt kidobni? A megoldás igen egyszerű: Ve-

szünk egy jó erős anyagú iratborítékot s amint egy-egy haláleset érkezik — nem számítva a vagyon nélkül elhaltakét — beiktatjuk a hagyatéki ügykönyvbe a sor szerinti számmal, azután előveszünk egy iratborítékot, annak első, tehát küllapján felül a bal sarokra rávezetjük az ügykönyvi iktató számot, utána az érkezés hónapját, napját s ha letét van, jobb sarokra a letéti számot, néhány sorral lejjebb a középben oda írjuk örökhagyó nevét és elhalálzásának helyét, ily módon :

179/1927. Érkezett 1927. június 18. Letét sz.) 6/1927.

Galambos Mátyás hagyatéka.

Ami aztán ezen ügyben intézkedés történik, belől két teljes oldalon kronologikus sorrendben elfér, s élethű képet nyújt a ténykedésről. Ennél egyszerűbb megoldás nem képzelhető.

Én csak arra vagyok kíváncsi, ki lesz hivatva ellenőrizni a hanyagságot, késedelmet vagy ostobaságot? A hagyatéki referens? De hát a hagyatékok 60%-ban honnét tudja meg, hogy a haláleset — amelyeket nem kell beterjeszteni — hozzám mikor érkezett? tehát mikor áll be a hanyagság, késedelem. Akkor midőn az ügy befejezést nyert? tehát utólag büntethet?

Végül — bár a tárgyhoz nem tartozik — nem hallgathatom el mély megütközésemet a fölött, hogy a novella is a „bírói kiküldött“ színvonalára helyez minket, akik bírói funkciót teljesítünk, tehát a kisebb kvalifikációval bíró „bírói kiküldött“-ektől a „bírói kültag“ elnevezéssel megkülömböztethetett volna, kiknek legmagasabb büntetés a hagyatékok elvonása is elég lett volna.

Ugyanebben a tárgyban Gallus Sándor dr. soproni kir. közjegyző is levelet intézett hozzánk, mely szerint a Kepes János dr. által javasolt ügykönyvet sokkal praktikusabbnak tartja, mint a Kovaliczky Elek dr. által javasolt öt könyvet, minthogy az az egy könyv is megteszi ugyanazt a szolgálatot; véleménye szerint a Kepes féle könyvben is lenne felesleges rovat, viszont hiányzik szükséges rovat, szerinte az ügykönyvnek e rovatokat kellene tartalmaznia :

1. Sorszám.
2. *Haláleset felvétel* beérkeztenek napja.
3. Küldő hatóság.
4. *Örökhagyó* neve.
5. a, *Eljárás* indul

b, *Eljárás* nem indul.

6. *Leltározás* iránti megkeresés napja.

7. A megkeresett közeg.

8. Sürgeti.

9. Leltár visszaérkezésének napja.

10. A *hagyatékok* értéke.

11. *Tárgyalás* napja.

12. A tárgyaló közjegyző. *

* ? — Szerk.

13. Az ügy *beterjesztése* a, gyámhatósághoz
b, bírósághoz.

A **budapesti kamara** kötelékébe tartozó közjegyzők társas vacsorájukat a rendes időben — minden hó második keddjén — júliusban és augusztusban a Gellért-szálló alsó terraszán (I. Gellért-tér és Kelenhegyi-út sarok), szeptembertől azután ismét az Országos Kaszinó külön termében tartják.

E vacsorákon jelen vannak a helyettes collegák is s szívesen látottak a vidéki kamarákba tartozó kartársak is.

J U D I C A T U R A.

64. Végrehajtás közjegyzői okirat alapján. Végrehajtató az 1. sorszám kérvényben csatolt . . . ügyszámú közjegyzői okirat alapján kielégítési végrehajtást kért. Ezt a bíróság sérelmezett végzésével elrendelte.

Végrehajtást szenvedő felfolyamodását azzal indokolta, hogy a becsatolt közjegyzői okirat a végrehajtás elrendelésére nem alkalmas

1. mert közvetlen végrehajthatóság kimondását nem tartalmazza,

2. záradékában nincs meg az 1874. évi 35. t.-c. 61. §-ának utolsó mondatában megkövetelt felvilágosítás közjegyzői tanúsítása s így általános kellékei hiányosak,

3. nem tartalmaz feltétlen kötelezettség vállalást s mindezen hiányok folytán nem felel meg az 1874. évi 35. t.-c. 111. §-ának.

Ezek a panaszok alaptalanok. A közvetlen végrehajthatóság kimondását ugyanis az okiratnak tartalmaznia nem kell, — ez magából a törvényből folyik s olyan állandó bírói gyakorlat nincs, mely ezt a törvény által nem kívánt kelléket konstituálta volna. A törvény 61. §-a szószerint a következőképen hangzik : (a köz-

jegyző) „ha szükséges az okirat értelméről és következményeiről világosítsa fel“ a feleket, azonban ez a parancs a közjegyzőnek szól és a jelen esetben nem tehető vizsgálat tárgyává, hogy a közjegyző e köteleességét teljesítette-e, hanem csak az hogy az okirat a végrehajtás elrendelésére alkalmas-e az *általános kellékek* szempontjából. Az általános kellékeket, vagyis azt, hogy minden közjegyzői okiratnak mit kell tartalmaznia a törvény 79. §-a írja elő. Az itt írt követelményeknek pedig az okirat megfelel. Itt különösen kiemeli a Törvényszék, hogy a záradékolás tekintetében e §. d) pontja rendelkezik, mely szerint az okiratnak tartalmaznia kell „annak megjegyzését, hogy az okirat a felek előtt felolvastatott“ vagy azt a felek maguk olvasták s akaratukkal megegyezőnek találták.“ Nem kívánja meg tehát a törvény, hogy a kir. közjegyzőnek a 61. §. utolsó mondatában foglalt s már ismertetett felvilágosítása tanusítassék. Nem kellékhányos az okirat a 3/.-al jelölt panasz tekintetében sem. Az okirat teljes határozottsággal, minden feltétel nélkül szabja meg a fizetési kötelezettség teljesítésének időpontját 2. bekezdésében. A feltétlen teljesítési kötelezettséget nem változtatja meg az a körülmény sem, hogy a továbbiakban nem fizetés esetére egyoldalú elállási jogot biztosít végrehajthatónak. Mindezek a fenti döntéshez vezettek. (Bpesti kir. trvszék 217. Pf. 6503/1927/1.)

65. Viszonos közös végrendelet. A házastársak kölcsönös végrendeletének tartalmából kitűnik, hogy ez a végrendelet nemcsak kölcsönös, hanem egyúttal viszonos (korrespondens) is, amennyiben abban a közösen végrendelező házastársak mindkettőjük halála után megmaradó összes vagyonukról, mint egységes egészből teljesen azonosan rendelkeztek, s kölcsönösen azokat és azonos részesítéssel nevezték ki örökösökül; tehát a rendelkezésekben nyilvánuló egységes és összefüggő akaratelhatározásra tekintettel föl kell tenni hogy közülük mindegyik csak azért rendelkezett úgy, amint azt a kölcsönös végrendelet feltünteti, mert így rendelkezett a másik is, s hogy abban az esetben, ha ez nem rendelkezett volna ilyen módon, házastársa sem úgy tette volna meg a maga rendelkezését, mint ahogy a végrendelet tartalmazza, vagyis, hogy a házastársak egymásra tekintőleg, tehát viszonosan s egy akaratelhatározással tették meg halál esetére szóló rendelkezéseiket. Téves ennélfogva a fellebbezési bíróság ítéletének az a jogi álláspontja, hogy a közös végrendelet nem tartalmaz olyan kölcsönös és egymástól függő intézkedéseket, amelyekből az látszanék, hogy vala-

melyikük intézkedése nem történt volna meg a másik félnek valamely intézkedése nélkül, és amelyekre tekintettel a végrendelet öröklési szerződésnek, tehát az egyik fél elhalálása után vissza nem vonhatónak volna tekintendő.

Alkalmazni kell ezek szerint az 1902. január hó 10-én kelt A) alatti közös végrendeletre is a kir. Kúriának a Polgári jogi határozatok tárába 289. sz. a. felvett 8277/p. 1906. sz. ítéletében kifejezett azt a jogszabályt, hogy az abban mindkét házastárs által megnevezett örökösök javára tett kölcsönös és egymással összefüggő (korrespondens) rendelkezés az egyik házastárs halála után a túlélő házastárs által vissza nem vonható.

Másrészt azonban kétségtelen, hogy valamint a közös végrendelet nem gátolja a neki nyújtott előnyt elfogadó házastársat abban, hogy a mindkettőjük által örökösnek nevezett gyermeket törvényes ok fennforgása esetében kitagadhassa, éppen úgy joga van ehhez viszonos végrendeletnél is a túlélő házastársnak. Mert az ő megkötöttsége ebben az esetben sem terjedhet odáig, hogy túrni tartozzék és ne torolhassa meg a részesítés teljes megvonásával azt, ha gyermeke akit elhalt házastársával kölcsönösen és viszonosan kedvezményezett, vele szemben a másik házastárs halála után kitagadásra okul szolgáló súlyos méltatlanságot követ el. (Kúria 2380/1926 I. P.)

66. Hagyományi átértékelés a hagyatéki eljárásban. Az a vitás kérdés hogy pénzünk értékének időközben bekövetkezett csökkenése folytán a hagyományosokat a végrendeletben meghatározott összegek aranyértékben, vagy egyébként számszerűleg kifejezett magasabb összegben megilletik-e, vagy sem, a hagyatéki eljárásban el nem dönthető. (C. I. 6667/1926.)

67. Kötelekrész kiszámítása. Köztudomás szerint pénzünk értéke az örökhagyó halála idejében 1924. október havában már állandósult volt és azóta annak értékében számbavehető eltolódás nem következett be.

Nem férhet azonban kétség ahhoz, hogy pénzünknek az örökhagyó halálát megelőzően csak pár hónap alatt kialakult értékállandóságát nem követte nyomon az ingatlanok forgalmi értékének megfelelő kialakulása.

Mindezekből a tényekből az állapítható meg, hogy a hagyatéki ingatlanoknak az örökhagyó halála idejében, 1924. október havában túl magas forgalmi értéke pénzünknek az előző időben be-

következett állandó nagymérvű romlására vezetendő vissza s egyedül a pénzromlás által előidézett túlmagas ingatlanárakra pénzünk bekövetkezett értékállandósága nem gyakorolta nyomban a maga értékcsökkentő hatását, hanem ez a hatás csak hosszabb idő alatt fokozatosan alakult ki a földárak állandó süllyedésében.

Nyilvánvaló tehát, hogy a felperes kötelesrészének az örökhagyó halála idejében való ingatlanértékek alapján kiszámított összege túlhaladná azt a valóságos értéket, amely az első- és ötödrendű alpereseket mint kedvezményezett végrendeleti örökösöket a felperes kötelesrésze fejében terheli, ami nem volna összeegyeztethető a kir. Kúria állandó gyakorlatában az öröklési jogviszonyok rendezésénél szem előtt tartott egyenlőség és kiegyenlítés elvével.

Ezért a felperes köteles részének a fentebbiek szerint kiszámított összegét megfelelően le kell szállítani. (Kúria 5693/926. I. P.)

68. Hitelbiztosíték jelzálogjog törlése. A hitelbiztosítéki jelzálog biztosítéka valamely hitelezési jogviszonynak és ebből származó követeléseknek és ezért a hitelbiztosítéki jelzálogjog telekkönyvi törlését, az ingatlan tulajdonosa sikerrel csak az esetre követelheti, ha kimutatja, hogy az a hitelezési jogviszony és az ebből eredő követelés, amelynek biztosítására a jelzálogjog szolgál, valamely módon megszűnt vagy hogy a jogosult a biztosítékáról lemondott. Az előbb idézett okirat ily lemondást nem foglalt magában, egyébként pedig a fellebbezési bíróság ítéletének meg nem támadott, tehát irányadó ténymegállapítása szerint a hitelbiztosítéki jogviszony a felek közt egyáltalán meg nem szűnt, mert a felperes ebből kifolyólag még tartozik az alperesnek. Nincs jelentősége annak, hogy az alperes tényleges követelése (904.605,513 K) jelzálogilag a hitelbiztosítéki jelzálograngsorát követőleg zálogjog bekebelezésével bejegyeztetett, mert — — ez nem gátolja azt, hogy az alperes a követelését a hitelbiztosítéki jelzálog sorrendjében és ennek keretében érvényesíthesse. Nem sértett tehát jogszabályt a fellebbezési bíróság, amikor nem adott helyt a felperes arra irányuló keresetének, hogy a hitelbiztosíték erejéig bekebelezett, illetve előjegyzett jelzálogjog töröltessék. (Kúria 790/926. P. V.)

69. Öröklési szerződés visszavonása. A nem kölcsönös, hanem csak az egyik szerződő fél javára szóló örökösödési szerződést nemcsak a törvényben meghatározott kitagadási okok valamelyikének fennforgása esetében, hanem a kedvezményezett szerződési örökös durva hálátlanságának megállapítására alkalmas

egyéb vétkes magatartás miatt is vissza lehet vonni, mert az ilyen örökösödési szerződés halálesetre szóló ingyenes juttatást foglalván magában, ebben a vonatkozásban az élők között létrejött ajándékozással egy tekintett alá esik. (Kúria 6335/1925. sz. P. I.)

70. Feltevés végintézkedésnél. *Indokok:* Felperes a felülvizsgálati eljárásban azt vitatta, hogy az örökhagyó által 1915. évi december 5. napján alkotott írásbeli magánvégrendelet tartalmából helyes következtetéssel azt kell megállapítani, hogy az örökhagyó csak a háború esetére szóló végintézkedést tett nevezetesen attól tartva, hogy a háborúban el talál esni és a harctéren bekövetkező haláláig már nem fog házasságot kötni, a végrendeletében „családjának“ nevezett vérrokonai, nevezetesen anyja és testvérei érdekében kívánt a vagyonáról intézkedni.

Ámde az örökhagyónak az a feltevése, hogy a háborúban el-esik, tehát nőtlenül fog meghalni, nem következett be, az a feltevése, hogy a „családja“ összes tagjai érdekében rendelkezett, későbbi házasságkötése folytán nemcsak tévesnek bizonyult, hanem eme feltevésnek éppen az ellenkezője következett be.

Ezen az alapon azt panaszolta a felperes, hogy a fellebbezési bíróság jogszabályt sértett, midőn a végrendelet érvénytelenítése iránti kérelmét elutasította.

A kir. Kúria a panaszt alaptalannak találta.

Jogszabály, hogy abban az esetben, ha a végrendelet alapja és indoka az örökhagyónak valamely feltevése volt és ez a feltevésnek ellenkezője állott be, a végrendelet hatályát veszti.

Ez a jogszabály tehát megkívánja annak megállapítását, hogy a végrendelet alapja és indoka az örökhagyónak valamely feltevése volt és ez a feltevésnek ellenkezője állott be, a végrendelet hatályát veszti.

A bizonyítás azonban ilyen esetben minden irányban a végrendelettel szemben fellépő felet illeti s állandó bírói gyakorlatunk csupán a kötelesrészre jogosult olyan ivadék javára állapít meg e részben vélelmet, aki utóbb született, vagy akinek létezéséről az örökhagyó végrendeletalkotása alkalmával nem tudott.

A feleségre azonban, akinek a férj vagyonát illetően a törvény sem biztosítja a szükségörökös megillető jogot és akinél fennforog annak lehetősége, hogy férje halála után újból férjhez megy, ezt a vélelmet a végrendeletalkotás után bekövetkezett házasságkötés okából kiterjeszteni nem lehet, vagyis pusztán vélelem

alapján nem is lehet megállapítani, azt, hogy a férj az általa nő-
len korában készített végrendeletét nem alkotta volna meg, ha
tudja, hogy utóbb megnősül.

Ennélfogva a felperes bizonyítani tartozott, hogy a férje csak
azért tette az anyja és testvérei javára szóló végrendeleti intézke-
déseit, mert abban a feltevésben volt, hogy nem nősül meg, illetve,
hogy nem rendelkezett volna úgy, ha tudta volna, hogy utóbb
feleségül veszi felperest.

A felperes azonban idevonatkozólag a végrendelet tartalmán
kívül egyéb adatot fel nem hozott. (Kúria 4758/1925. I. P.)

71. Foglaló. A foglaló oly pénzüsszeg, amely a szerződés
létrejöttének jeléül és emellett a szerződésbeli teljesítés biztosítá-
sául is a szerződés megkötésekor tényleg átadatott. Ahol ez hiány-
zik, ott a foglalóhoz kapcsolódó jogszabályok helyet nem foglal-
hatnak. Vajjon megvannak-e, avagy hiányoznak-e adott esetben a
foglalóhoz fűződő jogtételek törvényes előfeltételei, ennek eldöntése
már a felek ügyleti szabadságán kívül esik és a jogot alkalmazó
bíróóság hatáskörébe tartozik.

Ezért annak, hogy a felek a szerződésbe felvették azt, hogy
bizonyos mennyiségű termény foglalónak tekintendő, jelentősége
csak annyiban van, hogy a felek az ügyletkötésekor ily nyilatko-
zatot tettek, de ez a nyilatkozat nem jelenti egyúttal azt is, hogy
annak folytán a felek közötti jogviszony szempontjából a szerző-
désben meghatározott terményre a foglaló szabályai a törvényes
előfeltételek fenforgása nélkül, sőt azok hiánya dacára is, okvetle-
nül alkalmazandók. (Kúria VI. 1802/1926. sz.) Tényállás: egyik
fél arra kötelezte magát, hogy a másiknak 500 mm. búzát ad át
s hogy ez az egész terménymennyiség foglalónak tekintendő. A
kötelezett fél ebből a mennyiségből a szerződés megkötésekor csak
40 mm. adott át a többi csak napokkal később. A másik fél eláll az
ügylettől. A búzát-adó az egész 500 mm-t foglalónak kéri tekin-
teni. (A Kúria 40 mm-t felülhaladot nem tekint foglalónak.)

72. Közjegyzői meghatalmazás hiánya házasfeleknél.
Nem védekezhetik jóhiszeműséggel az a fél, aki oly feleségtől
vásárolja meg a férjnek ingatlanát, aki erre közjegyzői okirattal
felhatalmazva nincsen. (Kúria V. 6081/1926. sz.)

73. Cégvezető cégjegyzése. Az a körülmény, hogy a cég-
vezetői jogosultsággal felruházott cégjegyző a cégtoldat elhagyásá-

val írta alá nevét, az alperesi cég felelősségét meg nem szünteti.
(Kúria VII. 4550/1926.)

74. Alkalmi egyesülés. Az alkalmi egyesülésben résztvevők
ha közösen szerződnek a szerződésből eredhető kötelezettségükért
karmadik személyekkel szemben egyetemlegesen felelősek. (Kúria
IV. 5700/1926.)

75. Jutalék kikötés. Az aki más ügyének az ellátására vál-
lalkozik, attól a harmadiktól, akivel a megbízásából kifolyóan a
megbízó érdekében ügyletet kíván létesíteni, a maga részére jutal-
mat, vagy egyéb előnyt megbízójának tudta és hozzájárulása nél-
kül ki nem köthet és amennyiben ezt mégis megteszi, ez a cselek-
ménye a megbízással járó köteles hűség és tisztesség megsértésé-
nek tekintete alá esik, tehát az erre vonatkozóan kötött szerződés
a jó erkölcsökbe ütközik és így mint semmis jogügylet bíróilag
nem érvényesíthető. Az pedig aki a tilos ügylet folytán teljesített,
a teljesítést méltánylást érdemlő kivételes esetektől eltekintve, a
másik féltől vissza nem követelheti. (Kúria IV. 6024/1926.)

76. Elállás szerződéstől. Kétoldalú szerződésnél az egyik
szerződő fél külön kikötés nélkül is elállhat a szerződéstől, ha a
szerződés reánézve a másik szerződő fél szerződés szegése, illetve
mulasztása folytán már érdekét veszítette. (Kúria V. 7656/1926.)

77. Köteles részről való lemondás. Felperesek köteles
részükre vonatkozó igényökről jogfentartás nélkül lemondtak. E
nyilatkozatukat óhajtják érvényteleníteni, mert azt kényszerhelyzet-
ben írták alá;

az a körülmény, hogy a felpereseknek pénzre volt szükségük
még nem hozta őket olyan kényszerhelyzetbe, amelynél fogva sza-
badon nem választhattak volna aközött, vajjon igénybe veszik-e
azt a kedvezményt, hogy a szüleik által felajánlott, de törvényes
osztályrészüket esetleg ki nem elégítő, vagyoni értéket nyomban
még a szülők életében megkapják, egyéb öröklési igényükről való
lemondás ellenében, avagy a végből, hogy törvényes osztályrészü-
ket hiánytalanul megkapják, várnak-e addig, amíg szüleik halála
bekövetkezik.

Az ilyen jognyilatkozatot érvénytelennek csak akkor lehet
tekinteni, ha azt a szülő gyermekének megszorult helyzete fel-
használásával jogtalanul csikarja ki. (Kúria I. 5953/1925.)

78. Végrehajtás. A végrehajtási novella 2-ik §-ban előso-
rolt tárgyak még a végrehajtást szenvedő beleegyezésével sem ve-

hetők foglalás alá. Ez az eljárás bármely szakában hivatalból vendő figyelembe. Az e tekintetben leadott előterjesztés érdemileg elintézendő még akkor is ha az elkésetten adatott be. (Bpesti törvényszék XXI. Pf. 3706/1927.)

79. Kiváltságos végrendelet. Az 1876. évi 16-ik törvény-cikk 30 §-nak az a rendelkezése, hogy ragályos betegség esetében a tanúk együttes jelenléte nem szükséges, nem minden ragályos betegség esetében alkotott végrendeletre, hanem csak arra az esetre vonatkozik, amikor a törvény 27-ik §-ban meghatározott ragályos betegség miatti kiváltságos végrendeletnek helye van.

Annak a megítélésénél, hogy valamely betegség járványos, ragályos és életveszélyes-e, úgy hogy annak fellépési területén kiváltságos végrendeletet lehet alkotni, nem az orvosok véleménye a döntő, hanem a közvélemény, a tömeg felfogása a betegség pusztító hatásáról amely rémületet s ezzel a törvény kiindulási pontjául szolgáló szükséghelyzetet, a tanúk megszerzésének lehetlenségét vagy rendkívüli megnehezítését idézi elő. (Budapesti Tábla P. X. 6588/1926.)

80. Elővásárlási jog. Mihelyt a kötelezett az elővásárlási jog tárgya iránt egy harmadik személylyel adásvevési szerződést kötött, a jogosultra nézve megnyílt az elővásárlási jog gyakorlásának lehetősége, tekintet nélkül arra, hogy a kötelezett maga, vagy a harmadik, vevő értesítette őt arról, avagy az eladásról való tudomását máshonnan szerezte.

A jogosult részéről tett egyoldalú nyilatkozat nincsen kötve formakellékekhez. (Kúria III. 1886/1926.)

81. Özvegyi jog különélés esetén. A törvényesen el nem választott, de a férjétől külön élő feleséget jogszabályaink szerint csak abban az esetben nem illeti meg az özvegyi jog, ha a különélés a feleség hibájából következett be, vagy a feleség utóbb az özvegyi jogra érdemlenné vált. Így a felperest a néhai férje után maradt vagyonban az özvegyi jog megilleti még pedig a teljes özvegyi és nemcsak az illő tartás, mert a felperes néhai férje az özvegyi jog korlátozása tekintetében nem rendelkezett, az oldalakon pedig az özvegyi jog megszorítását nincsenek jogosítva kérni. (C. I. 4764/1926.)

82. Jelzáloggal biztosított követelés átértékelése. A zálogjog 40.000 korona erejéig van az alperesek ingatlanára bekebelezve és ez a bejegyzett összeg nem értékelhető át, mert, bár a

telekkönyvből kitűnik, hogy a zálogjog alapja vételárhátralék-követelés, mégis csak a telekkönyvben kitüntetett összeg lehet az irányadó arra nézve, hogy az ingatlanból a bekebelezés rangsorában leendő kielégítés türeése mily mértékben foglalhat helyet,

mivel a bejegyzett összeg megváltoztatása esetén a telekkönyvi közhitel érdeke szenvedne csorbát, amennyiben a későbbi jelzálogos hitelezők, akik a telekkönyvben bizva szereztek jogot azzal, hogy az ő követelésüket megelőző valamely tehertétel a bejegyzettnél magasabb névértékűnek mondatnék ki, — szerzett joguk tekintetében sérelmet szenvednének. (C. VI. 8266/1926.)

83. Elidegenítési és terhelési tilalom feljegyzése. A magyar királyi Kúria 74. sz. alatt hozott teljes ülési polgári döntvényében és annak indokaiban is kifejezésre jutott jogi álláspont szerint, az elidegenítési és terhelési tilalom az ingatlanok tulajdonjogának akár hagyatéki bírósági átadó végzés, akár szerződés alapján történt telekkönyvi átruházással egyidejűleg és azzal kapcsolatosan jegyezhető fel érvényesen;

ekként a tulajdonjognak bekebelezése és a tulajdonjogi korlátozásnak egyidejű feljegyzése utáni megkeresést tárgyazó hagyatéki bírósági megkeresésnek, a telekkönyvi hatóság által, a tulajdonjog bekebelezés tekintetében helytadólag történt elintézése után, anélkül, hogy a telekkönyvi hatóságnak ez a végzése felfolyamodással megtámadtatott volna, ezen végzés kiegészítése iránt beadott s önállóan tekintendő külön kérvény folytán az elidegenítési és terhelési tilalom többé már fel nem jegyezhető.

Mindezek folytán és arra is tekintettel, hogy a 74. sz. teljes ülési kir. Kúria döntvény indokaiban megjelölt előfeltételeknek meg nem felelően elrendelt elidegenítési és terhelési tilalom feljegyzés bármely telekkönyvi érdekelt fél kérelmére már a telekkönyvi hatóság által törölendő,

az elidegenítési és terhelési tilalom feljegyzése iránt előterjesztett kérelmet a maga egészében, tehát nemcsak a folyamodó, hanem a többi tulajdonos társjuttalékaira vonatkozó részében is elutasítani kellett. (C. V. 860/1927.)

84. Értékmegállapítás. Közszerzeményi igény és köteles részt sértő ajándék kiszámítása. A közszerzemény a férj halálával vált megoszthatóvá, miért is a közszerzeményi igény kiszámításánál a közszerzeményi ingatlanoknak a férj halála idejében volt értéke irányadó.

Az ajándékozás folytán sértett és pénzben kiadandó kötelesség rész kiszámításánál pedig rendszerint az ajándékozott vagyonnak az ajándékozás idejében volt értéke veendő számításba.

A gabonaneműek piaci ára — a köztapasztalat szerint — gyakori és jelentékeny hullámnak van kitéve, minélfogva érték-mérőül kevésbé alkalmas, mint az aranykorona értéke. Ezért a m. kir. Kúria a családi és öröklési vagyoni perekben állandóan követett törvényszéki gyakorlatában a pénzromlás folytán szükséges átértékelésnél az aranykoronát fogadta el számítási alapul. (C. I. 3017/1926.)

85. Özvegyi jog biztosítása. Az 1894: XVI. tc. 81 §-a értelmében az örökösödési eljárás során vitássá tett özvegyi jog az átadott egész hagyatékra kiterjedően biztosítandó és az örökösök csak a törvényrendes útján követelhetik az özvegyi jog megszorítását (C. I. 9237/1826.)

86. Kamatkikötés bejegyzett kereskedővel szemben. Megállapítást nyert, hogy alperes a kötelezvény aláírásakor bejegyzett kereskedő volt. Ezzel a ténnyel szemben nincs jelentősége annak, hogy milyen okok indították az alperest a cégbejegyzésre, hogy a kereskedést tényleg gyakorolta e vagy sem, mert az 1877: VIII. t.-c. 9 §-ának alkalmazhatósága szempontjából a cégbejegyzés a kereskedői minőség megállapítására elegendő, mivel az, aki a cégbejegyzés által a kereskedőt megillető előnyöket megszerezte, a cégbejegyzésből reá hárult hátrányok alul sem mentesülhet.

Tekintettel a felek bejegyzett kereskedői minőségre, az 1877: VIII. t.-c. 9. §-ának 2. pontja értelmében ennek a törvényesnél magasabb kamatnak kikötése az alperesre kötelező. (C. VII. 9042/1926.)

87. Kedvezményezett halála az örökség megnyitása előtt. Az örökhagyó a fivére, felperes atyjára hagyta végrendeletében a peres ingatlant, aki azonban még az örökhagyó előtt meghalt. A kedvezményezett leszármazója perrel érvényesíti a végrendeleten alapuló örökösödési igényét. A Kúria helyt ad a keresetnek a következő indokolással:

Ha a kedvezményezettnek a végrendelezővel törvényes öröklési kapcsolatban volt és utána leszármazó maradt, az vélelmezendő, hogy az örökhagyó az illető végrendeleti juttatást az elhalt végrendeleti kedvezményezett leszármazójának is szánta. (C. I. 7185/1925.)

20. Vidéki és fővárosi **közjegyzői gyakorlattal** bíró, gépen főkéletesen író nő a fővárosban vagy környékén **alkalmaztatást** keres.

21. A mátészalkai kir. közjegyző lehetőleg nőfén, keresztény **közjegyzőhelyettes** keres.

22. Budapest-környéki kir. közjegyző keresztény katolikus, iroda önálló vitelére képes **helyettes** keres.

23. Vidéki **közjegyzőjelöltet** esetleg a közjegyzői teendők összes ágában, különösen telekkönyvi ügyekben teljesen jártas **közjegyzői segédet** keres.

24. Közjegyzői teendők összes ágában teljes járatosságom és 12 éves gyakorlatom van, **jelölti** állást keresek.

25. A szigetvári kir. közjegyző gyakorlott **helyettes** keres.

Kérjük a kartársakat, legyenek szívesek az egyesületi tagsági díjakat (közjegyzőknél 35 P, helyettesek — s jelölteknel 20 P évente) **mielőbb** beküldeni, mert a késedelem lapunk megjelenését veszélyezteti.